

EDITORIAL

L'Agropecuària del Moianès, més de setanta anys a Moià

Ja tenim la primera TOSCA del 2017, una publicació que enguany fa setanta anys. Es va fundar l'any 1947, dos anys després de la *Hermandad Sindical de Labradores y Ganaderos*. Aquell 1947 també es va inaugurar el camp de futbol en terrenys del Saiol. Totes tres entitats han perviscut fins avui, amb una història no exempta de dificultats i adaptant-se als requeriments de cada temps. Com podreu llegir a l'interior de la revista, l'Agropecuària del Moianès, SCCL lloga ara la seva nau principal a una cadena de supermercats, fet que contribuirà a garantir uns ingressos i a poder mantenir el patrimoni i els serveis que presta als seus associats.

El Moià d'inicis dels anys cinquanta del segle XX diferia molt de l'actual. L'any 1950 hi vivien 2.184 persones, poc més d'un terç de la població actual. Però més que pel nombre d'habitants, la seva estructura i la seva procedència dibuixaven un paisatge social difícil d'imaginar. No arribaven a cent les persones immigrants. I qui eren? Fins llavors, principalment capellans, monges, guàrdies civils o algun mestre. El quarter de la Guàrdia Civil ja era al Poble Nou des d'abans de la guerra civil. Però a inicis dels cinquanta comencen a arribar peons, paletes i picapedrers. I en el padró de l'ajuntament es pot comprovar com en moltes cases de pagès de Moià s'hi instal·len mossos, sags de pastor i pastors nascuts fora de

Catalunya. LA TOSCA feia aquesta reflexió: «Hasta ahora los moyanenses que no tenían afición al agro no vislumbraban más horizonte que el de emigrar hacia las ciudades populosas y allí confundirse en un peón más. En cambio estamos muy optimistas en cuanto a las pequeñas industrias o, mejor, caseras.»

Entre 1950 i 1960 la població immigrada es va multiplicar per quatre. Moià encetava una època de desenvolupament: pavimentació de carrers i construcció de cases d'estiuejants, petites empreses de telers al centre del poble, la fàbrica Comadran radicada a la partida del Saiol, i la pagesia, de mà de l'actual Agropecuària, encara en expansió. Moià va diversificar llavors molt la seva economia i va créixer.

La transformació de la pagesia des de llavors ha estat espectacular, així com el seu declivi en el format tradicional al voltant del mas. Les formes de producció agrària i ramadera van patir els efectes de la globalització i algunes van quedar obsoletes. Tanmateix, la majoria de camps de la plana del Moianès continuen conreats i, a més, han reviscolat formes de producció «superades», per tal d'aconseguir una producció ecològica, propera i de productes amb traçabilitat, com els que poden trobar-se a l'Agrobotiga de l'Agropecuària del Moianès i en altres botigues especialitzades de Moià.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
L'Agropecuària del Moianès s'adapta ... <i>J. Font</i>	5
Nou parc de bombers a Moià. <i>J. Riera</i>	9
Moià, base europea per a provar drons. <i>J. Clarà</i>	10
El senglar, un perill a les carreteres. <i>J. Font</i>	12
Costa el mateix posar que treure. <i>X. Vidal</i>	13
Actes i esdeveniments	14
El temps no té aturador..., ja ha passat ... <i>E. Roca</i>	14
Sabates vermelles i exposició contra ... <i>T. Codina</i>	19
Ex Abrupto, premiat. <i>E. Permanyer</i>	20
Les entitats informen	21
Biblioteca de Moià	21
Museu de Moià	22
Moianès	23
Tres projectes de dinamització comunitària. <i>Cons. Moianès</i>	23
Colluspina, segon municipi ... <i>P. Casanovas</i>	25
Oló: Pastorets 2016. <i>J. Canamasas</i>	26
De fora estant	27
Any prolífic per a Marcel·lí Antúnez. <i>J. Font</i>	27
Final d'una etapa, començament d'una altra. <i>S. Coll</i>	28
Reunió de Columna a Món Sant Benet. <i>R. Oller</i>	30
Perfils	31
Isaac Morales, dos anys consecutius campió ... <i>J. Orriols</i>	31
Una mica d'història	33
Oficis antics. 4, Sastre: Joan Coma Vilà. <i>R. Portet</i>	33
Cent anys dels Pastorets d'en Folch i Torres. <i>E. Permanyer</i>	36
Lletres	38
Amb paret seca. <i>M. Baqués</i>	38
La felicitat. <i>P. Criach</i>	40
Natura	41
Els bolets i la metàfora de la Reina Vermella. <i>M. Fortuny</i>	41
Miscel·lània	43
L'hort de l'Escola Pia. <i>J. Roca</i>	43
Sopar de la quinta del 66. <i>M. Grande</i>	44
Breus	45
Publicacions	46
Moviment demogràfic / Necrològiques	48
Dades meteorològiques	49

Fot. C.I.C. - Moià

VIDA MUNICIPAL

L'Agropecuària del Moianès s'adapta als nous temps

Josep Font

La Hermandad Sindical de Labradores de Moià es va crear l'any 1945. A l'Estat espanyol s'havien començat a desplegar en 1942, aplicant una estructura ideada poc després d'acabada la guerra civil. Les Hermandades es van mantenir, amb majors o menors transformacions, fins al desmantellament dels sindicats verticals al final del franquisme.

El Sindicat de Moià està plenament integrat en el paisatge del Poble Nou. Però l'agricultura i la ramaderia s'han transformat molt els darrers anys i, davant la notícia de canvis a l'Agropecuària del Moianès, n'hem volgut parlar amb Josep Viladrich, l'actual president, amb Pere Clusella, membre de la junta, i amb Carme Ferrer, gerent que fa trenta-quatre anys que hi treballa.

Què en queda, de la institució inicial?

Avui es fa difícil pensar que a les Hermandades hi havia un funcionari de l'Estat. A Moià ho havia estat l'Ignasi Alberch,

fins que la *Hermandad de Labradores* va passar a Cambra Agrària. Aquí s'havien fet molts tràmits agraris: assegurances, gestions amb la Seguretat Social, molts temes d'intermediació en papers amb el Departament d'Agricultura de la Generalitat. L'essencial de la cooperativa encara es manté, en el sentit que entre tots els socis som propietaris dels terrenys i de les infraestructures: els edificis, les sitges, els tractors, la maquinària, la bàscula, etc.

Respecte a les funcions originals, la principal diferència és que abans els pagesos feien la collita del gra i el deixaven en estoc al Sindicat. Al llarg de l'any el Sindicat anava produint les diferents composicions de pinso que necessitava el pagès per als porcs, les vaques, etc. Va arribar un punt en què la producció es va industrialitzar molt, i les granges encara més. Aquell model de producció i aquells pagesos que tenien una mica de bestiar ja no hi són i fabricar pinso va quedar obsolet.

Josep Viladrich, Carme Ferrer, Pere Clusella i Paco Redondo (fot. J. Font)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaiç
 Administració: Eduard Gómez
 Impressió: Winihard Gràfics, Moià
 Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
 DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
 Departament de la Presidència

I quan va succeir, aquest canvi?

De les diferents etapes de la Cooperativa, l'any 2008 va significar un canvi important. Vam tancar la fàbrica de pinso i vam crear l'Agrobotiga. L'Agrobotiga és un lloc on es poden adquirir productes a granel, de proximitat i ecològics, articles per a animals, vins i caves, jardineria, fitosanitaris, planter, pinso, etc. Pensa que la majoria de cooperatives basades a fer pinso han hagut de tancar: Caldes de Montbui, Palau... Per aquí prop queden la d'Artés, la de Salelles... Disposem actualment d'una capacitat per a emmagatzemar a les sitges 1.500.000 kg de gra. Nosaltres ara fem d'intermediaris i un tercer té el gra en estoc aquí. Nosaltres hem de tenir capacitat per a acumular el gra que es genera quan se sega.

Si la base principal fos el pinso, hauríem deixat d'existir. Nosaltres no hem de buscar beneficis, hem de donar un servei als nostres socis al millor preu possible. Aquesta és la filosofia de la cooperativa.

Quants sou, ara, i quins serveis feu com a cooperativa?

Ara a la Cooperativa hi ha 162 socis. Una cosa són els socis productors i una altra els socis de l'Agrobotiga. Dels actuals, un 40% ho són de l'Agrobotiga, ja que fent-se socis poden gaudir d'un descompte del 3% en productes de l'Agrobotiga. I és que ser soci implica només adquirir un títol que val 30 euros i que no té costos anuals. No hi ha baixes, pràcticament, tot i que no cal ser soci per comprar a l'Agrobotiga.

A la Cooperativa hi treballen quatre persones a temps complet i quan hi ha molta feina a l'estiu es lloga algú. La Junta de l'Agropecuària és formada per vuit membres, dels quals es renoven la meitat cada dos anys.

Podem parlar de cinc serveis diferents de la Cooperativa:

- La gestió de l'Agrobotiga.

- El servei de *bàscula pública*. Hi ha un autoservei i els camions poden venir les vint-i-quatre hores del dia a pesar. Es fan 1.600 serveis a l'any de pesades externes i unes 400 de nostres, per a pesar el gra. La bàscula pública, doncs, fa unes 2.000 pesades a l'any. Això vol dir una mitjana de 5,4 pesades cada dia.

- La *roda del gra*. Hi ha finques i camps que gestionem íntegrament: llaurrem, sembrem, adobem, seguem i emmagatzemem el gra. Avui dia, si només tens un camp de dues o tres quarteres, és probable que molts anys hi perdís; és a dir, que els costos siguin més elevats que el rendiment del gra. Els propietaris ens lloguen els camps i nosaltres correm el risc de perdre-hi en funció de l'anyada. És clar, a nosaltres també ens interessa assegurar una quantitat elevada de feina, per poder rendibilitzar la maquinària i generar feina per als nostres treballadors. A Moià portem el conreu d'unues 200 hectàrees, i alguns camps, sense la Cooperativa, potser deixarien de conrear-se.

- *Serveis amb eines*. Tenim dos tractors, bóta de purins, l'estripadora, el remolc, la sulfatadora i altra maquinària al servei de qui ho demani.

- *Servei d'assessorament i gestió*. Tenim un onveni de col·laboració amb una entitat col·laboradora i oferim la tramitació de subvencions agrícoles com ara al DUN, i altres gestions de documentació. En aquest sentit, l'ofici de pagès s'ha complicat moltíssim. Les altes, baixes, trasllats de caps de bestiar, tot s'ha de comunicar. Si un animal se't mor, has d'emplenar un formulari. És molt feixuc. Cada vegada que sulfates un camp, necessites disposar del contracte amb el propietari i del tècnic especialista que aplicarà el sulfat. I el control dels purins, és clar: de quina granja són, quants litres s'han aplicat, en quin camp, etc. Rere els abusos d'alguns, ara és tot molt complicat per a tots.

I quins projectes teniu per a aquest 2017?

Des que es va tancar la fàbrica de pinso, l'edifici principal, que té uns 480m², havia anat quedant gairebé en desús. No és còmode, com a magatzem de l'Agrobotiga. Aquest any fem un altre canvi, en la història de la Cooperativa: hem fet un lloguer a llarg termini amb la cadena Condis, que hi obriran un supermercat. Per a la Cooperativa és una font d'ingressos, que ajudarà al manteniment de la maqui-

nària. Nosaltres farem un magatzem per a l'Agrobotiga en l'espai que ocupaven dues sitges. I quan s'acabi el contracte, a més, la Cooperativa recuperarà l'edifici en perfecte estat de conservació. Tot això ho podrem veure ben aviat, en la primera part de l'any.

Els gestors de l'Agropecuària mostren, sense expressar-ho, satisfacció per haver anat trobant alternatives per a garantir el futur econòmic de l'entitat. Encarrilat el futur, parlem de com han canviat les feines del camp i com és la terra del Moianès.

Per què ara s'estripa i no es llaura? Bé, ha canviat molt, això. Llaurar amb l'arada per a tombar la terra és més costós i fa arrencar més rocs. Per a poder llaurar hi ha d'haver saó, perquè si la terra és seca malament rai. L'estripadora la pots passar sempre i vas més ràpid. Potser el rendiment és millor amb l'arada. També cal tenir en compte que els tractors són més potents i les estripadores claven molt més. La terra del Moianès és molt rocosa. Pel que fa al rendiment, a la Plana de Vic la terra és més productiva, però al Moianès ho és més que al Pla de Bages, que és més secaner. Sempre hi ha quatre o cinc graus de di-

Conjunt de les instal·lacions del Sindicat, en la dècada de 1950

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

ferència de temperatura. El Moianès és més frescal.

La normativa també ha fet canviar les coses. Si tens un terreny de més de deu hectàrees i vols tenir dret a la subvenció de la DUN, has de reservar, com a mínim, un 5% per a espais verds. Has de plantar-hi alfals, pèsols, faves, trepadella o veces. Sí que es fan pèsols als camps de Moià, és una lleguminosa molt bona. Però els sembrats no han canviat gaire: el blat i l'ordi són encara majoritaris. També es fa una petita part d'espelta.

El que s'ha convertit en un veritable problema és el porc senglar. Ho xafen tot. Segons quin tipus de conreu, gairebé és impensable sembrar-lo, com ara el pèsol,

el blat de moro... Tant se val que el que se sembri sigui gra d'ordi, blat... Hi ha camps que els han deixat anorreats. Ara és un descontrol, aquest tema.

Es fa difícil percebre si ha canviat el temps. El temps sempre ha fet coses estranyes. Potser anys enrere feia temps més extrems, amb més puntes de fred i de calor. Ara quants anys fa que no fa una bona nevada? I segur que no pedrega tant, això sí.

Com a conseqüència d'aquests canvis, el 2017 significarà la total consolidació de la centralitat del Poble Nou i de la carretera de Manresa com a eix comercial de Moià, però aquesta ja és una altra crònica.

Nou parc de bombers a Moià

Josep Riera

Moià tindrà, abans d'acabar aquest any 2017, un nou edifici del parc de bombers. Segons ha explicat a LA TOSCA l'alcalde i regidor de Seguretat de l'ajuntament, Dionís Guiteras, l'edifici actual s'enderrocarà totalment i se'n construirà un de nou en el mateix lloc, més o menys amb les mateixes dimensions que l'actual. Les licitacions de l'obra ja estan previstes per a aquest mateix any. El cost serà de 500.000 euros aproximadament i se'n farà càrrec el Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya.

El motiu d'aquesta actuació ha estat, segons els tècnics, el perill d'esfondrament de l'edifici, producte del pas dels anys —recordem que aquest parc fou un dels darrers que encara va construir la Diputació de Barcelona— i també a causa d'un defecte en els fonaments. Actualment, la zona dels habitatges del personal és precintada i s'han instal·lat uns mòduls provisionals just al costat de l'edifici.

Tant la Generalitat i l'Ajuntament de Moià com també els altres ajuntaments dels pobles de la comarca del Moia-

nès han valorat de manera molt positiva aquesta remodelació, ja que aquest parc és considerat estratègic pel seu desplegament i pel seu radi d'actuació. És important recordar que la regió central, on hi ha ubicada la comarca del Moianès, és una zona boscosa amb un alt índex de perill d'incendis forestals, i els parcs més propers són a Manresa, Vic, Mollet i Prats de Lluçanès. En les seves actuacions (incendis, accidents, etc.) els bombers es desplacen pel que anomenen *isocrones* (línies d'un mapa que senyalitzen l'àrea d'influència des d'un punt determinat) amb un temps màxim de resposta de vint minuts. Quan aquest temps és superat o les exigències del sinistre ho requereixen, s'activa el suport d'un altre parc més proper, i així successivament.

El parc de bombers de Moià està dotat amb dos camions cisterna BRP (bomba rural pesada) i amb dos turismes d'assistència tècnica i recerques. Hi treballen vint-i-un efectius, repartits en torns de vint-i-quatre hores, amb un mínim de tres bombers per torn i un màxim de cinc.

Espai actual de l'Agrobotiga (fot. J. Font)

Aspecte actual del parc de bombers (fot. J. Riera)

Moià, base europea per a provar drons

Jaume Clarà

El dijous 15 de desembre la consellera de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, Neus Munté, visità Moià per presentar l'acord pel qual el BCN Drone Center es converteix en base operativa de proves de totes les empreses de drons «incubades» per l'Agència Espacial Europea.

El BCN Drone Center és el centre de desenvolupament de tecnologia UAV (vehicles aeris no tripulats, en les seves sigles en anglès) creat per l'equip de CATUAV en el terme de Moià, prop de Collsuspina. Un centre que compta amb un edifici integrat en el paisatge i energèticament sostenible, envoltat per una extensió de terreny de catorze hectàrees i un espai aeri segregat dedicat als vols experimentals amb drons d'unes 2.500 hectàrees d'extensió i una alçada de fins a 4.000 peus (espai que ha de ser activat cada vegada que s'hi inicien operacions). La gestió del centre va a càrrec de l'empresa CATUAV, fundada l'any 2000 per Jordi Santacana i que es dedica a explotar comercialment la tecnologia UAV en forma de serveis (ge-

nerar ortofotos d'alta resolució, termografies aèries, projectes de teledetecció...).

El BCN Drone Center, per la seva part, està projectat per a oferir serveis a empreses, universitats o particulars interessats a desenvolupar tecnologia UAV. Per això ofereix els seus equipaments per a fer qualsevol tipus de proves (només, però, per a aplicacions civils, ja que s'exclou qualsevol tipus d'activitat militar) amb drons, així com cursos i activitats formatives.

Amb l'acord presentat el 15 de desembre, el BCN Drone Center passarà a hostatjar les proves de les empreses de drons que formen part de la xarxa d'«incubadores» de l'Agència Espacial Europea, programa dirigit pel neerlandès Bruno Naulais, que també fou present en l'acte de Moià. L'objectiu d'aquestes «incubadores» és facilitar la creació de noves empreses que basin el seu negoci en l'ús de sistemes o tecnologies espacials amb aplicacions terrestres. A Catalunya hi ha una d'aquestes «incubadores», gestionada per Barcelona Activa i amb seu a Castelldefels, en el Campus del Baix Llo-

bregat de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Unes trenta empreses europees es beneficiaran de l'acord

Per tal de valorar l'acord, LA TOSCA s'ha posat en contacte amb el fundador i director del BCN Drone Center, Jordi Santacana (a qui el nostre company Albert Lozano ja havia entrevistat quan el centre encara estava en projecte —vegeu LA TOSCA de febrer-març 2013).

Què representa per al BCN Drone Center l'acord a què s'ha arribat? Quantes empreses de drons creieu que utilitzaran els vostres serveis?

Aquest acord ens permetrà d'incrementar l'activitat del centre i entrar en contacte amb els projectes més innovadors. Unes trenta empreses d'arreu d'Europa podran beneficiar-se de l'acord que hem signat amb l'ESA-BIC i la Generalitat.

Pel que hem entès, l'acord és perquè les empreses «incubades» utilitzin els vostres serveis, però vosaltres no us convertiu pas en una empresa «incubada». És així?

Correcte, el programa és només per a *start-ups*, empreses acabades de crear que necessiten un impuls per a créixer

ràpid. El que fem amb aquest acord és donar més valor i utilitat al programa d'incubació de l'ESA.

Per a ser una empresa «incubada» caldria que desenvolupés sistemes o tecnologies i vosaltres (BCN Drone Center i CATUAV) us dediqueu sobretot als serveis, no?

Nosaltres també desenvolupem tecnologies; de fet, els serveis que oferim es basen sempre en tecnologia pròpia. Nosaltres tenim cinc àrees diferents d'activitat: 1) Desenvolupament de tecnologia per a ús propi o per a altres empreses. 2) Serveis basats en la nostra tecnologia. 3) Lloguer de les instal·lacions. 4) Venda de sistemes. 5) Participació en projectes científics en consorci amb altres empreses i universitats.

Quin balanç feu del BCN Drone Center des que va entrar en funcionament?

El balanç és molt positiu. En poc més de dos anys persones i empreses de més de seixanta països han vingut per rebre formació, fer servir les instal·lacions o col·laborar amb nosaltres en projectes conjunts. Volem seguir avançant en aquesta direcció i fer créixer el centre en totes les seves àrees d'activitat.

Jordi Santacana, al costat de Dionís Guiteras, Bruno Naulais, Neus Munté i altres participants en l'acte (fot. Ajuntament de Moià)

Instal·lacions del centre (fot. BCN Drone Center)

El senglar, un perill a les carreteres

Josep Font

Els senglars són, des de fa anys, una amenaça per als conreus, els boscos i els horts. Però han esdevingut, sobretot, un factor de perill a les carreteres. De fet, segons dades del Servei Català de Trànsit analitzades per LA TOSCA, l'any 2016 va haver-hi trenta-dos accidents de circulació a les carreteres del Moianès per irrupció d'animals. Aquesta xifra correspon només a aquells accidents en els quals van haver d'intervenir els Mossos d'Esquadra, però és segur que el seu nombre és molt més elevat. La causa del 87,7% dels accidents per irrupció d'animals correspon als senglars.

Segons la Generalitat de Catalunya, el nombre de senglars s'ha multiplicat per set en els darrers quinze anys i en el període 2013-2016 el nombre d'accidents per irrupció de senglars s'ha incrementat en un 45%. Fins a l'any 2014 la responsabilitat en aquest tipus d'accidents podia atribuir-se a les societats de caçadors si l'accident coincidia amb una batuda. Amb la reforma de la llei de seguretat viària d'aquell any, tota la responsabilitat s'ha

traspasat als conductors. La Generalitat calcula que, de mitjana, cada accident amb senglars té uns costos de 8.000 euros. Els accidents més freqüents són pel novembre, de nou a deu del vespre.

El mes de juny es va aprovar un pla pilot, amb un pressupost de 2,2 milions d'euros per a reduir la sinistralitat en les carreteres amb més accidents de Catalunya. Una d'aquestes vies, precisament, és la carretera de Manresa a Moià. Les actuacions es basaven a incrementar el bloqueig perimetral de les carreteres amb tanques i així conduir els senglars cap a passos de fauna soterrats.

Els senglars s'han convertit, en absència de depredadors, en els amos del bosc. No hi ha una mesura clara que permeti contrarestar aquesta plaga, i les batudes són vistes amb recel per alguns sectors socials.

La fotografia correspon a un cotxe bolcat el novembre passat entre Moià i Calders. Les restes del senglar mort i de l'automòbil van estar escampades, a banda i banda de la carretera, més d'una setmana.

Fot. J. Font

Costa el mateix posar que treure

Xavier Vidal

Ara sí que no sé en què deu estar pensant. Doncs em refereixo als cartells. Sí, a la multitud de cartells que tots un dia o altre hem enganxat.

Resulta molt lamentable contemplar l'estat en què es troben les parets del nostre poble. Podem veure com

gués els interessats a retirar els cartells un cop aquests haguessin complert la seva missió.

Una altra seria la mateixa, però amb la inclusió d'una sanció econòmica.

Una tercera seria que un veí es fes responsable d'anar retirant els cartells caducats. Això ja fa anys que ho faig jo a la paret de casa.

Fot. C.I.C. - Moià

També es podria demanar a l'ajuntament que col·loqués més panells informatius, naturalment amb la prohibició expressa de penjar cartells als llocs no assenyalats.

I la definitiva seria que les entitats es responsabilitzessin de retirar-los.

Estic segur que n'hi podria haver més, però ara ja entràriem en disquisicions bizantines que no valen la pena.

No sé si algú trobarà aquest article absurd o inútil. Jo penso que és necessari, perquè veure un poble endreçat denota el nivell cívic dels seus habitants.

Seria molt interessant que aquest article tingués alguna repercussió i que entre tots poguéssim contribuir a la bona imatge de Moià.

les decoren un sens fi de cartells enganxats per les entitats i particulars per a anunciar múltiples activitats.

Ens hem aturat a pensar que costa exactament el mateix de posar-los com de treure'ls? És a dir, treure'ls encara és més ràpid, ja que no hem de mirar si queden rectes o arrugats.

Com podríem solucionar aquest problema?

Una opció seria que l'ajuntament avisés, amb un ban, sobre el particular i obli-

ACTES I ESDEVENIMENTS

El temps no té aturador..., ja ha passat un altre Nadal

Elisa Roca

Les festes ja són aquí!

Davant els atacs consumistes com el Black Friday i altres de semblants portats des de fora i que a vegades abracem amb massa fervor, és l'hora de reivindicar les nostres tradicions, perquè si no les vèllem al final, si volem reclamar i defensar les nostres arrels, no sabem on anar-les a buscar. Un inici una mica punxant potser perquè enguany, i sort n'hem tingut de les funcions de les escoles, s'ha trobat a faltar, un any més, una representació dels Pastorets a nivell de poble o un concert de Sant Esteve com els d'abans... És el signe de la nostàlgia d'uns actes que ens abocaven de cap a unes festes tradicionals i molt nostres.

Això no vol dir, però, que Moià es quedi quiet i amb els braços creuats, i per deixar-ne constància en fem un repàs.

Preludi de les festes

Per començar, el dissabte 3 de desembre es va posar a la venda el calen-

dari amb un recull de fotos moianeses dignes de col·lecció que publica l'Associació Cultural Modilianum, la qual, col·laborant amb Moianès Solidari, any rere any recull diners per a poder tirar endavant la seva publicació.

Unes festes que també s'anuncien amb l'encesa de llums repartits pels carrers de la vila en forma de cortines de bombetes blaves i presidides per l'estrella que va lluir al capdamunt del campanar. Les botigues de l'ABIC van posar la seva pinzellada nadalenca escrivint cançons i poemes tradicionals, combinats amb altres d'inèdits, als vidres dels seus aparadors. Així mateix van encetar la seva campanya de Nadal oferint tres premis de 500 euros en vals de compra en botigues de la mateixa associació i que s'havia de sortejar el 14 de gener.

Fira del Tió i Mercat del Trasto

La Fira del Tió i el V Mercat del Trasto van tenir lloc el 18 de desembre als vol-

tants de la casa de la vila. El dia va ser clar, tot i que un ventet fred va acompanyar la matinal de paradistes i visitants. Com ja és habitual, va fer-hi cap l'entitat Units per la Fam, que, amb la venda del seu boníssim caldo —preparat amb productes recollits des de les escoles— i amb la parada de llibres de segona mà van aconseguir 581,50 euros destinats a ajudar els desplaçats i refugiats a través de les entitats Proactiva Open Arms i Micropolis Solidarity Group, que es repartiran la quantitat recaptada per a tirar endavant els seus projectes, tal com ens va comentar Laura Camí, membre de l'entitat organitzadora. Enguany el conte «Sopa de pedres», que en edicions passades de la fira es representava davant la façana de l'ajuntament, va quedar suspès per malaltia d'en Xavi Vinuesa.

Entre les vint-i-set parades de la Fira del Tió també van assistir-hi les d'intercanvi i compra-venda de plaques de cava. En el V Mercat del Trasto, ubicat a la plaça de Can Rocafort, van fer-hi parada disset persones amb productes de segona mà, peces d'antiquari i de col·leccionisme. La concurrència va ser similar a la dels anys anteriors i es va aprofitar el mateix dia per a inaugurar l'exposició de diorames i

pessebres, en la qual es donava cabuda a disset pessebres realitzats per adults —de Moià, Mataró i Artés— i tretze executats per infants ajudats pels pares o mares que des del mes de setembre hi van anar treballant. Han estat visitables fins al 15 de gener.

El Tió solidari, a l'entrada de la casa de la vila, com cada any va recollir les aportacions que generosament petits i grans li van oferir durant la jornada.

XI edició de Nit de Somnis

La Nit de Somnis també va assenyalar, com altres actes, el preàmbul de les festes. Enguany es va fer al Cine de l'Estany la nit del 17 de desembre. Com és habitual, les actuacions dels alumnes de l'escola de dansa Somnis s'anaren succeint davant un públic lliurat. Entre altres peces van ballar *Nobody but me*, *Incantation*, *Don't stop the music* o *Trencauous*. Entremig de les interpretacions dels joves ballarins s'hi van barrejar altres disciplines artístiques, com ara la màgia de Mac-Intosh (Carles Palau), el teatre per una part de Montse Aliberch i Marissa Rossell, i per altra part de la companyia Trencaescenaris de Collsuspina, i altres peces de ball més tècniques, interpretades per Candela

Mercat del Trasto, a la Fira del Tió (fot. C.I.C. - Moià)

Nit de Somnis, a l'Estany

Méndez i Lluna Galarza (*Mercy*), Montse Gutiérrez i Queralt Farran (*So Far*) i Alfons del Pozo (*Paso distinto*). L'organització va agrair les atencions i facilitats rebudes des de l'ajuntament de l'Estany.

Actes de la Marató

El diumenge 18 de desembre, Jovens Musicals de Moià va desplegar una jornada dedicada a recaptar diners per a la Marató de TV3, enguany dedicada a ajudar en la investigació de l'ictus i les lesions medul·lars i cerebrals traumàtiques. De les onze del matí a les deu del vespre es van anar succeint actuacions de diferents estils musicals i els diners que els assistents van anar donant van sumar 906 euros.

Els dies 20 i 21 també van servir per a recollir diners per a la Marató: a l'Escola Josep Orriols es van representar els Pastorets i es va fer un concert i un *flashmob*. Entre tot es van recollir 318,55 euros.

L'Hospital-Residència va recaptar 340 euros amb l'elaboració i venda de figures perfumades, i els alumnes de primer cicle Formatiu de l'Institut Moianès, 175,02 euros amb la venda de manualitats nadalenesques.

Cantades de nades i Pastorets

Com que aquest any no es va representar el pessebre vivent que durant algun temps i sota la direcció de Rosa Maria Carballal es feia a l'església parroquial, els nens de catequesi van preparar un seguit de nades per anar-les a cantar a l'Hospital-Residència el dissabte dia 17 al matí. També van felicitar els avis oferint-los una postal feta per ells mateixos.

En la mateixa línia, el dia 22 a l'Auditori de Sant Josep es va fer una cantada de nades amb la participació dels nens de l'Escola de Música de l'Escola Pia conjuntament amb els nois i noies de la Llar dels Avets, encarregats aquests darrers d'interpretar, també, un poema de Nadal. L'endemà, de nou els nens i nenes de l'Escola de Música, amb acompanyament musical de guitarres tocades per pares i mares, van visitar les residències d'avis i la Llar dels Avets. Van cantar cançons tradicionals catalanes, alguna de castellana i van reinterpretar el poema que el dia abans els nois dels Avets els havien ensenyat.

Pel que fa a representacions de Pastorets, el dia 22, últim dia d'escola abans de començar les vacances de Nadal, els nens i nenes de l'Escola Pia en van re-

presentar uns de molt divertits i simpàtics. Al voltant de l'eix transversal, enguany el circ, es va recrear una particular adaptació dels Pastorets de Josep M. Folch i Torres. Les representacions van ser a la tarda i al vespre amb la voluntat de desitjar a tot el públic present un bon Nadal i unes bones festes. Van ser els primers pastorets i el primer Nadal sense en Josep M. Fontcuberta, estimat amic i bon col·laborador de l'Escola Pia que ens va deixar en el mes de juny. A ell va dedicar la Maria Rosa, directora del centre, les dues representacions que es van fer i va regradar la Teresa Terricabras per oferir-se a continuar la tasca d'adaptar any rere any el text, fent que es mantingui l'essencial, però amb un toc innovador i sorprenent.

A l'Escola Josep Orriols, els Pastorets es van representar dos dies, el 20 i 21 de desembre. Els alumnes de segon, com cada any, van portar el pes de l'escenificació, que com sempre va tenir l'èxit garantit, ja que pares, mares i familiars no es van voler perdre aquesta cita tan escaient.

Tió de Nadal i quintos

El neguit dels nens en un dia tan asenyalat com la vigília de Nadal va trobar

una mica d'escapament a les cinc de la tarda a la plaça Major. Allà els infants que s'hi van acostar van fer cagar el tió —esperant poder fer-lo cagar en família al vespre— i van poder divertir-se ballant amb l'actuació en directe de Gil Rataaplam.

En l'àmbit religiós, el dia 24, i a petició dels feligresos, la Missa del Gall es va tornar a fer a la mitjanit i no a les deu com es venia fent des de fa uns anys. El dia 25 les misses foren en l'horari habitual de deu del matí i dotze del migdia. El dia 20 s'havia fet una celebració penitencial comunitària de preparació al Nadal.

El dia 26 a la tarda, tant a l'Escola Josep Orriols i Roca com a l'Ateneu La Pól-vora es van fer sengles *quintos* de Nadal. A l'Ateneu seguidament va haver-hi sopar de sobres de Nadal i concert. L'equip sènior femení del C.E. Moià també va organitzar tres *quintos*: al bar Tosca els dies de Nadal i Cap d'Any, i al bar 7 de Nit el dia de Sant Esteve.

Els carters reials

Abans d'acabar l'any els carters reials ja van fer la seva feina recollint el dissabte 31 de desembre a partir de la una del migdia els anhels de tota la canalla en forma de carta. Pacientment els petits van espe-

Els Pastorets de l'Escola Pia

Tió popular, a la plaça (fot. C.I.C. - Moià)

rar per poder fer-la a mans personalment als missatgers del Reis d'Orient, que van arribar en tres cotxes clàssics desencapats i engalanats per a l'ocasió a la plaça de Sant Sebastià, on, com és habitual, van rebre a tota la mainada als baixos de casa de la vila.

Cursa de Sant Silvestre

A la tarda del darrer dia de l'any un centenar de corredors, tant experimentats com novells, petits i grans, van voler acomiadar el 2016 d'una manera diferent. Es van inscriure a la cursa de Sant Silvestre —a raó de 2 euros per inscripció— que tenia el punt de sortida a la plaça de Sant Sebastià. A partir de tres quarts de cinc de la tarda van iniciar un dels dos possibles recorreguts: un de més curt d'uns quatre quilòmetres i un altre de vuit. Acabada la cursa els participants van gaudir d'una xocolatada ben merescuda i es van sortejar productes del Moianès. Val a dir que va ser l'única cursa d'aquestes característiques que es va fer al Moianès.

Cap d'Any

Amb la manca d'espai per a fer festes populars, donat que Les Faixes estan de reformes i L'Ateneu va estar tancat, el

traspàs d'any al centre del poble es va concentrar en gran mesura als bars Tosca i 7 de Nit i en festes particulars.

Nit de Reis

Tot i que sonaven campanes que la veterana comissió de Reis volia el relleu perquè tants anys treballant per fer exitosa una nit tan especial els havia passat factura, vàrem parlar amb dues membres de l'organització —la Paqui Martínez i la Lali Moral— per aclarir-ho i ens ho van desmentir. La convocatòria que van decidir fer el dissabte dia 3 de desembre a la plaça Major va ser per la voluntat de persuadir el major nombre de voluntaris que els vulguin ajudar, sobretot en la tasca de vigilar, durant la rua de Reis, que tot l'espectacle es desenvolupi amb plenes garanties de seguretat i no pas la de plegar com a comissió organitzadora. Aclarit aquest punt i arribat el dia en qüestió, les dues novetats visibles durant la comitiva de Reis van ser l'estrena d'una nova carrossa per a l'àngel en forma d'ales blanques i el ball preparat per quinze nenes de l'escola de dansa Somnis que, desafiant el fred, van animar l'ambient del públic present —força gèlid després d'esperar quasi una hora abans no va arribar la

rua—. Les carrosses de Ses Majestats, després de fer el recorregut estipulat —avinguda de la Vila, carrer de Sant Antoni i arribada a l'església parroquial—, van accedir al temple custodiats a banda i

banda pels rabadans amb torxes i les ballarines. En definitiva, una nit de Reis no tan concorreguda com altres anys però amb la màgia de la nit reflectida en els ulls dels infants.

Sabates vermelles i exposició contra la violència de gènere

Teresa Codina

El dia 25 de novembre es va inaugurar l'exposició *Artistes contra la violència de gènere*, amb actes diversos que es van fer a la mateixa sala del Casal.

Els alumnes de l'Institut de Moià van fer un manifest contra la violència de gènere molt ben treballat, que van llegir. També es va explicar el projecte *Sabates vermelles*, iniciativa l'origen de la qual trobem en l'obra de l'artista mexicana Elina Chauvet. El projecte ha recorregut diferents ciutats del món. Es va posar en marxa l'any 2009 com a resposta a l'onada d'assassinats de dones que va tenir lloc a Ciudad Juárez (Mèxic) al llarg de la dècada dels anys noranta.

L'acte d'inauguració va ser presentat per la regidora de Divulgació Cultural, Mercè Bigorra, en representació de l'ajuntament.

Hem de donar les gràcies a tota la gent que ens va dur sabates i al Taller dels Avets que les van pintar de vermell, així com la feina de coordinació des dels

Sabates vermelles

Serveis Socials municipals. Va cloure l'acte Dionís Guiteras, el nostre alcalde, reivindicant que s'aturi la violència masclista, i s'acabà amb un pisco-labis molt bo i reinvidicatiu.

Quant a l'exposició, amb el suport del Cercle Artístic del Moianès, va ser molt participada —setze artistes— a més de comptar amb la presència de dues artistes mexicanes que ens van cedir obres per a l'esdeveniment. Tots els altres artistes eren d'arreu de

Catalunya i van copsar molt bé el sentit de la denúncia i també la part més tendra de suport. Va durar fins a l'11 de desembre i va passar molta gent a visitar-la. Tots hem intentat que fos al màxim de reivindicativa en favor de les dones que pateixen o han patit violència masclista, tant física com psicològica.

Esperem que tot plegat hagi estat un gra de sorra per a la lluita contra una societat malalta que encara no valora prou la dona ni les seves grans capacitats i valors.

La nova carrossa de l'Àngel (fot. C.I.C. - Moià)

Ex Abrupto, premiat

Elvira Permanyer i Sert

Ex Abrupto Parada Zero VICCC (fot. Pol Vancells & Efrén Razkin)

El col·lectiu Ex Abrupto fou convidat a participar en les activitats de *Parada Zero*, una proposta impulsada per ACVic Centre d'Arts Contemporànies, l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Vic i l'Exartvic de l'EASD de Vic, dins del VICCCC (Vic Capital de la Cultura Catalana 2016).

El col·lectiu presentà una exposició col·lectiva dins un habitatge modernista del centre històric de Vic que habitualment no és visitable. Aquest habitatge era la residència d'Antoni Maria Claret durant els seus anys d'estudi. L'exposició s'inaugurà el 28 de maig i es pogué visitar fins al 4 de juny. Era una apoteosi artística multidisciplinària amb la presentació dels treballs de vint-i-quatre artistes, amb instal·lacions, fotografies, pintura, videoart i escultures, amb l'objectiu de crear una experiència pseudo-religiosa recordant l'aparició de la verge, que Antoni Maria Claret digué que va viure a la capella d'aquest palau. El mateix dia i a la plaça de l'Estudiant, Ex Abrupto organitzà un mercat d'autoedició on es presentà una selecció de *fanzines*, vinils, cassets i altres materials gràfics.

Aquesta exposició ha estat la guanyadora dels Premis EartVic-2016 (l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Vic) com a *millor peça artística*, per «la seva proposta contemporània i diferent de nous formats expositius». El lliurament dels premis es va fer el dia 21 de desembre.

Membres d'Ex Abrupto en recollir el premi

LES ENTITATS INFORMEN

Biblioteca de Moià

Durant tot el mes de desembre, la Biblioteca va acollir l'exposició de pintures de l'artista de Castellcir Virgínia Ruiz Murtró.

Dins el Cicle de Tardor, organitzat pel Cercle Artístic del Moianès, Eudald Font va presentar la xerrada *Art és ordre*, en la qual va tractar aspectes de composició tant enfocats a creadors com a observadors d'obres d'art.

L'escriptora i periodista Gemma Ruiz, acompanyada de la també periodista Neus Purtil, va presentar el seu primer llibre, *Argelagues*, que situa part de l'acció i els personatges al Moianès. Durant la presentació, Gemma Ruiz va anar llegint diversos capítols de la novel·la, va parlar dels seus personatges i va descriure diferents moments històrics i vivències. Val a dir que és una novel·la dedicada a les dones anònimes, que amb les seves vides de lluita contra les adversitats també han fet història.

Aquest desembre es va continuar amb l'activitat familiar del Laboratori de Lectura: «Quatre caixes i un univers: quatre caixes que afirmen no ser-ho. Quatre colors que pinten el món». Grans i petits van descobrir qui era la il·lustradora Iela Mari. De cara al 2017, la biblioteca realitzarà tres laboratoris més: us convidem a participar-hi.

Les activitats per celebrar el Nadal van començar amb un taller amb ma-

nualitats per a decorar la casa, un arbre de Nadal i una postal. També l'hora del conte, amb l'espectacle familiar *Explica'm un Nadal*, on els contes, les nades i l'alegria van ser els protagonistes, acompanyats de cançons, a càrrec de Moi Aznar. Hi va haver molta participació, i es va aprofitar que hi havia moltes mans innocents a la sala infantil per a fer el sorteig de la llumineta cultural i literària: l'Oleguer Fonts es va endur la panera d'adults i en Xavi López la infantil. Enhorabona!

Contes de Moi Aznar per Nadal

L'última activitat que es va fer amb motiu de les festes nadalenques va ser el taller de fanalets per a anar a rebre els Reis d'Orient. La biblioteca va ser, fins al 23 de desembre, punt de recollida de joguines per a infants amb famílies sense recursos: «Els seus drets en joc» ha estat el lema de la campanya promoguda

per la Creu Roja i els Serveis Socials de l'Ajuntament de Moià.

L'última tertúlia literària de l'any, conduïda pel poeta i escriptor Carles Morell, va ser sobre el conte «Emma Sunz», inclòs dins el llibre *El Aleph*, de J.L. Borges. De cara a l'any nou, us convidem a venir a la biblioteca a compartir lectures: començarem l'any, el dilluns 30 de gener, amb *Joana E.*, de l'escriptora Maria Antònia Oliver, a càrrec d'Ignasi Puig, professor de literatura.

Museu de Moià

Restauració de dues peces

Des del 2004, el Museu de Moià - Coves del Toll forma part de la Xarxa de Museus Locals (XML) de la Diputació de Barcelona, que treballa con a eina de suport i col·laboració per als museus municipals posant a l'abast d'aquests ajuts i programes per a millorar la gestió, la conservació i la difusió del patrimoni. Un d'aquests programes és el de conservació preventiva i restauració de fons en el qual el museu interessat presenta a la XML la documentació de diferents peces del seu fons que tenen una necessitat de conservació preventiva o intervenció. Un cop estudiades les prioritats i depenent sempre de la

quantitat de les subvencions finals, s'adjudica l'ajut econòmic per a la intervenció de la peça escollida, que serà realitzada sempre per professionals en el camp de la restauració i de la conservació.

El Museu de Moià ha pogut gaudir de dos ajuts d'aquest programa en els anys 2015 i 2016, fet que no ha implicat cap cost per al Museu de Moià.

L'any 2015 la peça intervinguda va ser la senyera de l'Orfeó Sant-Graal, de la col·lecció Viñas. Les tasques de restauració es van realitzar al CDMT (Centre de Documentació i Museu Tèxtil de Terrassa) i van tenir una durada de tres mesos. Les tasques de restauració que es van dur a

terme van ser la neteja, humidificació i correcció de deformacions, consolidació, desinsectació i muntatge de la senyera.

La segona peça intervinguda aquest any 2016 ha estat el cap de geganta modernista de Lambert Escalé, de la col·lecció d'escultura del Museu. La intervenció en aquest cas ha estat realitzada en dos mesos per l'empresa Montartresto-

rer de Manresa i les tasques realitzades han estat la neteja, consolidació i reintegració volumètrica i de la capa pictòrica.

Balanç de visitans del 2016

Un nou any ha acabat i contents amb el balanç final, n'iniciem un de nou amb moltes ganes i rebent els primers visitants. En el passat 2016 hi ha hagut un lleuger descens de visitants (-198pax.) respecte als resultats de l'any 2015, però, tot i això, els equipaments de les Coves del Toll i el Museu de Moià han estat visitats per 26.593 persones, de les quals 5.738 han visitat el Museu de Moià - Casa

Natal Rafel Casanova —essent els mesos amb més afluència el març i l'octubre— i 20.855 visitants han gaudit del Parc Prehistòric de les Coves del Toll. Els mesos de més afluència per a aquest equipament són diferents si especifiquem el perfil del visitant. Així, doncs, en les visites de particulars és l'agost el mes on les Coves del Toll reben el major volum; en les visites de grups, el mes en què s'observa aquest increment és el de maig, i si el perfil analitzat és l'escolar observem que han estat els mesos de febrer i el maig amb el Mercat Escolar de la Prehistòria quan la xifra augmenta particularment.

MOIANÈS

Tres projectes de dinamització comunitària

Consorci del Moianès

Espai Edu.Moianès

L'octubre de l'any passat es van iniciar els espais de joc i lleure Edu.Moianès en diferents municipis de la comarca. Desenvolupats des de l'Àrea de Dinamització Comunitària del Consorci, aquests espais configuren el servei de ludoteca del curs 2016-2017, s'adrecen a infants de 6 a 12 anys i combinen el reforç escolar i l'estudi amb activitats d'oci i de lleure. Fins al mes de desembre hi han participat setanta-quatre infants residents en set poblacions del Moianès: Castellcir, Castellterçol, l'Estany, Moià, Monistrol de Calders, Santa Maria d'Olò i Sant Quirze Safaja. El servei es reprendrà aquest gener, coincidint amb el retorn dels nens i nenes a l'escola després de les vacances de Nadal.

Fem ocupació per a joves i Joves per l'ocupació.

En el cas dels joves, cal destacar els dos programes que s'han gestionat con-

juntament amb el SOM (Servei d'Ocupació del Moianès): *Fem ocupació per a joves* i *Joves per l'ocupació*. Ambdós projectes han estat planificats amb l'objectiu de garantir que els joves puguin obtenir una qualificació especialitzada i les competències necessàries per a entrar i romandre en el mercat de treball.

En *Fem ocupació per a joves*, dels sis participants inicials s'han aconseguit cinc contractes de treball en cinc empreses del territori i s'ha dut a terme tot un seguit d'accions formatives vinculades al mòdul «Com gestionem l'atenció al client».

En *Joves per l'ocupació* hi ha hagut catorze participants, que han realitzat 180 hores de formació en auxiliar de magatzem i conductor de carretons elevadors. Cinc dels participants s'han beneficiat d'insercions laborals o pràctiques en empreses.

En relació al jovent, també cal destacar el suport a la posada en marxa dels

El cap de la geganta, abans i després de la restauració (fot. Museu de Moià)

espais joves de Castellterçol i Santa Maria d'Oló, així com a diferents projectes de dinamització juvenil i a sol·licituds de subvencions en el marc del Pla Nacional de Joventut.

Lleure i atenció centrada en la persona

Al llarg del darrer trimestre del 2016, el Consorci del Moianès ha apostat pel desenvolupament de diferents mòduls transversals del lleure i d'atenció centrada en la persona. La majoria dels setanta participants han estat persones interessades o vinculades professionalment al servei a les persones, com ara al món social, educatiu, de l'oci i del lleure. L'objectiu dels mòduls ha estat, principalment, donar eines concretes als participants i crear un ambient propici a la reflexió i al debat sobre com acompanyem els processos evolutius i situacionals de la persona a través d'aquests nous recursos.

A tall d'exemple, el mòdul «Infància i adolescència» va plantejar les característiques pròpies d'aquestes etapes, així com estratègies i recursos d'intervenció positiva en funció de situacions diferents. «Violència de gènere entre els joves» va

abordar els recursos en xarxa existents, va desplegar un ventall de dinàmiques i jocs d'abordatge pràctics i va incidir en la tasca preventiva i en la reflexió de violències no aparents però germinals d'accions més visibles. També cal destacar el mòdul de «Mediació» per la diversa franja d'edat i d'interessos dels seus participants. Tot i que els àmbits d'actuació eren diferents, van posar en comú la necessitat d'intervenir amb èxit i quins són els principis i actituds bàsics de la fita de la mediació.

En el cas dels tallers específics de lleure, una bona mostra que va comptar amb el grup més nombrós d'assistents (vint persones) va ser el de «Jocs de pati sense pilota», realitzat a l'Institut Escola Ramona Calvet i Picas de Castellterçol. Tots els alumnes d'aquest mòdul eren monitors de menjador i es va escollir aquest centre perquè és el que aplega més monitors de menjador del Moianès. També es van fer altres tipus de tallers, com ara «Manualitats» i «Educar a través dels contes», amb un desplegament d'activitats motrius, imaginatives i sostenibles, i d'activitats narratives carregades d'emocions i de valors, respectivament.

Jocs de pati sense pilota, a Castellterçol (fot. Consorci del Moianès)

Collsuspina, segon municipi de la Catalunya Central que millor separa els residus

Pere Casanovas

No hi ha mal que per a bé no vingui, solem dir de vegades. Aquesta expressió es pot aplicar perfectament al que ha passat al municipi de Collsuspina en relació a la gestió i recollida dels residus. Segons les dades del 2015 publicades per l'Agència de Residus de Catalunya, és el municipi que millor separa els residus, després de Folgueroles.

L'any 2013, el govern municipal es veia forçat a incrementar les taxes d'escombraries que aplicava a veïns i empreses residents al municipi, a contracor. Però quan els números no casen, la solució no sempre passa per revisar preus; de vegades cal pensar en alternatives. Això és precisament el que va fer el govern municipal de Collsuspina. Va posar sobre la taula un canvi de model de recollida: el porta a porta. Doncs bé, el resultat d'aquesta aposta astuta i valenta ha estat espectacular. D'aleshores ençà, les coses no han parat de millorar, fins a situar-se, amb tan sols dos anys i mig, a un sol punt de ser el municipi de la Catalunya Central que millor recicla els residus que genera.

Per a entendre el perquè d'aquests resultats tan bons en tan poc temps, cal tenir en compte el paper fonamental que hi han jugat dos actors. El primer, és clar, l'ajuntament, per haver tingut el coratge d'apostar per un model de recollida selectiva porta a porta. I el segon, els seus

habitants, per haver acceptat i haver-se habituat en molt poc temps a aquest nou model. La visió dels uns i la confiança dels altres ha permès d'arribar on s'ha arribat.

Però no totes les dades són positives. Sempre segons les dades de l'Agència de Residus de Catalunya, el Moianès és la comarca que més residus genera per càpita. Concretament, els habitants d'aquesta comarca generem 1,52 quilograms de residus per dia i persona (555,31 kg per persona i any!), molt per sobre de la mitjana de Catalunya, que se situa en 1,35 quilograms per dia i persona.

A nivell de la Catalunya Central, cal remarcar dues dades significatives. La primera, positiva, és que millora la recollida selectiva en general. I la segona, clarament a millorar, és que s'incrementa més del 2% el volum de tones de residus generats respecte a l'any 2014.

En conclusió, el model de gestió i recollida de residus que duu a terme Collsuspina funciona bé. Les dades a nivell de Moianès, especialment quant a volum de generació de residus, no són bones. Per això, ara que estem a les beceroles d'anar construint la nostra petita comarca, és important ser exemplars en tants aspectes com sigui possible. Pel que fa a residus, fonamental per als temps que corren, també. Som-hi tots!

Oló: Pastorets 2016

Josep Canamasas

La primera representació de pastorets a Oló no se sap quan va ser; el que sí podem dir és que fa setanta anys, sota la direcció del metge del poble, en Jaume Palomeras, ja se'n representaven. Com passa en la majoria de pobles petits, la continuïtat de moltes activitats es fa difícil. Ara feia tretze anys que no teníem Pastorets. Enguany, el Grup Escènic d'Oló, sota la supervisió de quatre directors, ha volgut que el dia de Nadal Oló en tornés a tenir.

Es va representar la versió de Josep M. Folch i Torres, però en clau olonenca. Es va respectar el nom dels personatges, però els diàlegs, a vegades improvisats, sovint feien referència a noms de persones del poble.

Una de les novetats que cal destacar va ser que com a «decorats» es van projectar fotografies de molta resolució a través d'una pantalla gegant. Tots els decorats eren indrets coneguts per la majoria de persones d'Oló, donant la sensació que s'estava representant en els mateixos carrers o places del poble. Una altra cosa

a destacar va ser la música: tots els balls que es van realitzar van ser amb música en directe, interpretada per una orquestrina formada per vuit músics locals.

Com ha passat en les últimes actuacions que ha realitzat el grup escènic, l'obra es va dur a terme amb molts artistes. A més dels vint-i-quatre papers principals s'hi van afegir més de cent figurants que feien de poble, pastors, dimonis... Això va fer que en moltes escenes hi hagués més de quaranta persones a dalt de l'escenari. Dins el repertori hi havia un convidat de luxe: en Joan Puigcercós ens va fer una excel·lent representació del personatge de Satanàs. (Fins i tot el diari *La Vanguardia* del dia 9 de gener es feia ressò de l'actuació de l'ex-líder d'ERC en els pastorets olonecs).

En general, la funció es pot dir que va ser tot un èxit; en van gaudir més de cinc-cents espectadors, majoritàriament olonecs, ja que qui més qui menys tothom hi tenia un familiar per a anar a veure. Esperem que tingui continuïtat, almenys uns quants anys més.

DE FORA ESTANT

Any prolífic per a Marcel·lí Antúnez

Josep Font

La TOSCA s'ha anat fent ressò de la trajectòria internacional de Marcel·lí Antúnez, un dels artistes catalans vius amb més projecció actualment. Antúnez va iniciar l'any 2016 recollint un prestigiós guardó a Tòquio, al Japó, amb un elenc de premiats que incloïa l'autor de sèries tan conegudes com *Heidi* o *Marco* i el creador de la consola Nintendo.

Antúnez va protagonitzar una gran exposició a Estrasburg, capital europea, on va treballar fent protagonistes els ciutadans d'un barri amb molta immigració, que formaven part d'una pel·lícula que s'integrava en l'exposició. També va presentar una peça al MACBA (Museu d'Art Contemporani de Barcelona) amb motiu de l'exposició sobre els rastres del fenomen *punk* en l'art contemporani, i va trobar encara temps per a fer un concert artístic a París, abans de l'estiu.

La segona part de l'any va tenir, encara, una activitat més frenètica. A la ciutat de Pittsburgh (Pennsilvània, Estats Units) va fer una intervenció mural al voltant del projecte ALSAXY, que havia creat a Es-

trasburg. La intervenció va consistir en dos murals fets *in situ*, a més d'un vídeo seqüencial que el van ocupar una setmana ininterrompuda. Tornant de Madrid va presentar una exposició a la Fundació Juan March, que està oberta fins aquest mes de gener del 2017. També va estar una setmana convidat pel Databit Festival d'Arle, a França.

A finals de novembre, Antúnez va inaugurar, a Mèxic, el Festival FIACmx (Feria de Arte Contemporáneo). Va aprofitar l'estada en aquest país per a fer presentacions i *performances* al Museo Universitario Arte Contemporáneo de la UNAM i al Centro Cultural de España en México, entre altres. A principis de desembre va participar en el festival Venice Performance Art Week, a Venècia, i encara el 31 de desembre es podia veure una peça seva en el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

En tancar aquesta edició de LA TOSCA, Marcel·lí Antúnez estava ultimant una nova presentació, al nord de Polònia, prevista per al 14 de gener d'enguany.

Una escena dels Pastorets olonecs (fot. J. Canamasas)

Un dels murals presentats en el projecte ALSAXY

Final d'una etapa, començament d'una altra

Sebastià Coll, ONG Apadrimax

Encara recordo amb total exactitud els últims dies com a estudiant d'infermeria. Després d'estar quatre anys a la universitat, tenia l'oportunitat de deixar enrere els apunts, els exàmens, el patiment d'entrar a internet per veure si havia aprovat l'examen d'anatomia, o el *what-sapp* que havia de fer al típic company de classe que em salvava la vida en els moments més decisius per a saber quin dia havíem de lliurar el treball de cures... Ara podia posar punt final a una etapa de maduració, aprenentatge i també de creixement personal.

Recordo que em trobava amb una situació que mai no havia pogut experimentar, fins i tot estranya per a mi. Fins ara, sabia que, quan arribava el juny, arribaven també les vacances d'estiu, durant les quals ho aprofitava per a gaudir d'uns quants dies de tranquil·litat, acompanyat de bones temperatures i unes vistes magnífiques. A l'agost, en canvi, ja sabia que a mitjans de setembre havia de tornar altra vegada als llibres i començar el següent curs que em tocava. Des de parvulari, primària, ESO, batxillerat i finalment a la universitat, havia anat adoptant aquesta manera de viure, i suposo que, com moltes persones de la meua edat, estudiava a l'hivern, i a l'estiu, unes vacances i tenir una feineta, sabia que no anaven malament.

Ara, havent acabat el grau, significava que havia assolit totes les metes a nivell acadèmic que m'havia posat en ment des de petit. Ja no hi havia un següent curs i realment n'estava orgullós. Encara que havien estat molts anys i havia valgut la pena destinar-los a la formació acadèmica, tenia clar que ara ja havia de començar a canviar de decorat, i les cerveses que havia estat bevent en les

festes universitàries amb les seves grans rassaques pertinents ja formaven part del passat.

Ara era el moment d'encarar tot allò que volia fer i ser com a persona i allargar o, més ben dit, començar el meu currículum, no el d'estudiant, sinó el currículum de la meua vida. «Volia també construir uns bons fonaments per a aixecar el mur de la meua vida i poder viure de la millor manera possible», deia en to seriós quan em preguntaven. Sabia, però, que aquests fonaments els havia de fer bé i eren essencials en els pròxims anys, i segurament per a la resta de la meua vida.

Encara que en termes teòrics tenia la lliçó ben apresada, la pràctica era totalment diferent i tenia infinidat de dubtes. No sé si era fruit de l'edat, si era fruit d'entrar en una etapa desconeguda per a mi o perquè els llibres de la universitat ja quedaven lluny de la meua realitat, no ho sé. A més, recordo que la major part de companys i companyes que tenia a classe no m'ajudaven gaire. Ells sabien molt bé que el que realment els motivava, els omplia i gairebé somiaven era la sang i el món de la infermeria. La cara els canviava radicalment quan parlaven del seu futur i es veien amb bata blanca en els pròxims dies. Jo, pensatiu, estava content i orgullós de tots ells, probablement havien trobat la seva vocació i el que voldrien fer la resta de les seves vides, però recordo que quan parlàvem amb petits grups, sobre el nostre futur professional, em sentia desplaçat, fins i tot angoixat, per no saber del cert com iniciar aquesta etapa, la qual m'obsessionava perquè sabia que era molt important per a mi.

Tenia la carrera d'infermeria a la butxaca, però sabia que m'hi volia dedicar

cada dia per sempre més com els meus companys? Realment la infermeria era la professió de la meua vida? ¿Em veia vestit de blanc passejant pels diferents serveis de l'hospital envoltat de gasses, úlceres i benes durant anys i anys?

Haver estudiat infermeria tots aquests anys no trobava que fos un error, ni tan sols una pèrdua de temps. Estava il·lusionat i havia après moltes coses; però, sincerament, m'horrortzava pensar que em quedaria per sempre tancat en un hospital.

El millor, sense cap mena de dubte, van ser les pràctiques a l'hospital i conèixer els pacients. Allà vaig aprendre molt. Vaig veure imatges de les mateixes persones que mai no hauria imaginat que existien i vaig començar a conèixer una de les coses més fascinants i gratificants de la humanitat: el somriure.

Així que vaig interpretar que, com a estudiant de pràctiques, havia d'agafar aquest únic rol: fer somriure els pacients.

El significat de les radiografies, la informació que pujaven des del laboratori, els valors de les analítiques i el procediment que m'explicava la infermera a urgències per a embenar un braç, els comprenia, però ja no era el que més em fascinava.

La relació que tenia amb els pacients cada dia s'intensificava i estar al seu costat i escoltar-los era el que m'agradava més. Tenia comprovat, moltes vegades, que

el paracetamol no era la millor cura, sobretot en avis. El que els curava de veritat era mirar-los als ulls, donar-los la mà fent-los companyia i posar un pedaç a la seva soledat mitjançant el somriure.

Aquest era el rol on em sentia més útil dins l'hospital. Un dels objectius que vaig proposar-me en el meu dia a dia va ser canviar aquell decorat gris i amb problemes per colors i somriures.

Potser això és el que faltava als hospitals, em preguntava. Per què homes, dones, nens i nenes, independentment de l'edat i la seva raça, estaven tan agraïts i els sortia un somriure quan estava amb ells?

Realment, no sabia si estava aprofitant la meua carrera universitària als hospitals, però sabia del cert que no m'estava equivocant i que estava aprofitant el temps. Potser per a mi la infermeria era diferent, però amb el temps també vaig aprendre que punxar i treure sang no era el més important en el món de la infermeria, sinó que el que realment donava sentit a la professió era saber cuidar i no tant curar.

L'autor, fent pràctiques d'infermeria

Reunió de Columna a Món Sant Benet

Ramon Oller

Reunió de Columna, dirigida pel moianès Dr. Josep Abancó

Els dies 24 i 25 de novembre del 2016 es va celebrar a Món Sant Benet (Sant Fruitós de Bages) la IX Reunió de Columna, simposi mèdic organitzat per la Unitat de Columna de la Xarxa Assistencial Universitària de Manresa, sota la direcció del Dr. Josep Abancó i Sors.

En aquesta novena edició es van desenvolupar els temes del «Tractament multidisciplinari del dolor crònic de causa vertebral» i del «Rescat dels fracassos en cirurgia vertebral».

Cent trenta metges especialistes d'ar-

reu d'Espanya, de les àrees de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia, Neurocirurgia, Anestèsia i Unitats del Dolor van debatre amb profunditat i entusiasme les diverses ponències que s'hi van presentar.

Un èxit important d'assistència i qualitat científica que consolida aquestes nou edicions que any rere any el Dr. Abancó i tot l'equip d'Althaia i Mútua de Terrassa han aconseguit que esdevinguin una referència per als especialistes de l'estudi i tractament de la patologia de la columna.

PERFILS

Isaac Morales, dos anys consecutius campió de Catalunya de caça de la becada

Jaume Orriols

Isaac Morales

Em trobo amb Isaac Morales per parlar de la caça en general i del campionat de Catalunya de becada en particular, ja que és l'actual campió de becada de Catalunya per dos anys consecutius. Ell es defineix com una persona lluitadora, persistent, alegre, que estima amb bogeria la natura i el Moianès. Parlem mentre prenem un cafè en un dia gèlid d'hivern.

A quina edat vas començar a caçar?

Fa relativament poc que em vaig interessar per la caça, uns nou anys aproximadament. Abans pescava, feia esports i tenia moltes altres aficions.

Quina va ser la persona que et va introduir en la caça?

L'alcalde de l'Estany, Salvador Treserra, conegut com el Xic, al bar de l'Estany em va comentar si volia anar a caçar la becada amb ells, i jo li vaig preguntar:

«Què és la becada?» Ni tan sols sabia quin animal era. Des d'aleshores no he parat de progressar i aprendre la caça de la becada i l'entorn.

Quins gossos tens i quin paper fan en la caça de la becada?

Ara mateix tinc quatre gossos *setter* anglesos, que són vitals per a la caça de la becada. Un 80% de la feina la fa el gos i un 20% el caçador. Aquests gossos porten un *bipper*, que és un dispositiu de localització que xiula quan el gos fa la mostra i es queda quiet. El millor es diu Cigaló i és una passada veure'l córrer per camps i boscos.

On podem localitzar les becaades dins el bosc?

És un ocell de sotabosc, que es troba en recs i zones humides, on vénen a hivernar des del nord d'Europa. També podem trobar la becada de pas, que para en la seva migració durant uns dies a recuperar-se i aquesta la podem trobar a qualsevol altre lloc de la muntanya.

Quines qualitats es necessiten per a ser un bon caçador de becada?

Has de tenir molt bona forma física, ja que surts corrents per arribar als millors llocs el primer; la intuïció, per a interpretar el terreny on pot estar amagada la becada i per on et sortirà, i un tret ràpid i de molts reflexos.

Quins materials feu servir per a la caça de la becada?, què aconsellaries a algú que s'hi vulgui iniciar?

Jo recomanaria una escopeta lleugera, perquè es fan molts quilòmetres a la muntanya i es tracta de reduir pes. Són escopetes curtes per a poder maniobrar còmodament dins el sotabosc. El tipus

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES:
93 830 12 25 - 93 820 77 77

de municció, de 40 grams i perdigó del 10, però en el mercat hi ha moltes opcions. Un GPS per a localitzar els gossos, ja que cada vegada allarguen més les mostres i actualment és fonamental. A mi no m'agrada, però m'hi he hagut d'adaptar. M'agradava molt més la caça de proximitat, on tenies el gos molt a prop teu i podies gaudir dels seus moviments.

Com funciona el campionat de Catalunya de becada i quins papers es necessiten?

Primer has d'estar federat, hi has de participar per una societat de caçadors, tenir una assegurança en regla i, el més important, guanyar el campionat provinci-

al, que en el meu cas va ser el de la província de Barcelona.

Quin palmarès tens com a caçador?

He quedat dos cops segon en el provincial de Barcelona, després dos cops primer també en el provincial i, finalment, dos cops seguits, 2015 i 2016, campió de Catalunya de becada. Això em dóna dret a participar en el campionat d'Espanya, que aquest any es farà a la Seu d'Urgell.

Per què creus que cada any hi ha menys llicències de caça?

Cada cop hi ha gent més gran i menys interès per la caça, ja que la caça petita s'ha perdut bastant, degut a plagues i agents químics que es posen en els conreus. Tot al contrari de la caça major, com és el cabirol i el porc, del qual hi ha una superpoblació. A partir de catorze anys es pot anar a caçar, sempre acompanyat d'un tutor: per tant, les facilitats hi són, però la gent jove no hi té gaire interès.

Quina funció fa el caçador en l'actualitat?

En el cas de la caça major fa una feina de regulació que a l'administració li costaria molts diners i que no està ben vista per la societat. Ser caçador avui dia és desagraït i t'has de justificar constantment. Jo, per exemple, tota la caça que faig és selectiva i respectant les quotes. I també em menjo tot el que caço.

Què opines sobre les sobre poblacions de senglar que hi ha actualment a tot Catalunya?

Evidentment és una plaga que els caçadors intentem regular, però no s'està aconseguint. Cada any hi ha més problemes, deguts a l'alta densitat d'animals. El final és incert, ja que administració, caçadors i grups ecologistes no es posen d'acord.

Moltes gràcies, Isaac i molta sort en el campionat!

Isaac Morales amb un dels seus gossos

UNA MICA D'HISTÒRIA

Oficis antics i personatges de Moià 4, Sastre: Joan Coma Vilà

Roser Portet

En Joan va aprendre l'ofici de sastre a l'Escola d'Arts i Oficis dels Salesians, a Barcelona, quan es considerava una artesaniana. Els anys d'estudi els va completar treballant a la ciutat deu anys més abans d'establir-se pel seu compte a Moià, en 1970. Tot i això, durant els anys d'aprenentatge ja havia «vestit» molts moianesos amb trajes de cotó o llana per estrenar per la festa major, Nadal, Rams o en altres ocasions especials.

Com recordes que va ser la teva infantesa?

Vaig néixer l'any 1941. La meva infantesa va ser treballar i estudiar. El pare treballava al Masot, era fora tot el dia. La mare treballava a Cal Comadran. Érem tres germans: la Montserrat anava a la Cultura de la Dona, i la Sabina tenia un any; jo, amb cinc anys, li escalfava el sopar. Una altra feina que feia era regar l'hort. També teníem temps per a jugar al carrer.

Amb vuit anys vaig entrar d'escolà a la parròquia, i als deu anys als escolapis. A canvi teníem el menjar i l'escola gratis. El que em sabia més greu era que alguns diumenges a la tarda seies al pati ben sol, sentint les sardanes que tocaven al parc.

Com vas decidir ser sastre?

Vaig qüestionar-me quin ofici havia d'aprendre. La terra m'agradava, però, no essent amo de res, no sortiria a compte. El sastre Barrachina ja era gran i el Corominas també. A casa els va semblar una bona idea que, quan jo hagués acabat l'aprenentatge, aquests dos sastres ja es jubilarien i em podria establir a Moià.

Com vas aprendre l'ofici?

A catorze anys és quan vaig anar a estudiar als Salesians de Barcelona, on em quedava intern. Al començament vam aprendre els punts: fluixos, sobrefilat; traus: el trau normal i el trau de seda —el normal surt com un nus, i el de sota el poses i no es veu el cosit, queda per sota; aquests de seda es feien per als esmòquings i fracs—. Fer els sargits, punt d'espasa, per a atacar o per a cosir tipus de roba. Als salesians vaig aprendre la teoria. Hi havia sastres que, com a aprenents, no et feien fer totes les peces,

Joan Coma (fot. R. Portet)

sinó només unes parts; jo vaig tenir sort, perquè als Salesians ho vaig aprendre tot.

El segon i el tercer curs, com que ja sabia més de sastreria, vaig estar d'ajudant, un any amb el Barrachina i el Corominas, i un altre any amb un sastre de Santa Maria d'Oló, que em llogava per tenir-ho tot a punt per a la festa major d'agost.

Ja tenies, doncs, una mica d'experiència. On vas començar a treballar?

Vaig treballar nou anys, fins al 1969, a l'empresa Vehils Vidal, a la plaça Universitat de Barcelona. Els empleats dèiem que era l'acadèmia de sastres de la ciutat, perquè molts sastres instal·lats a Barcelona, de cases grans com Pellicer o Gavalvà, havien passat per allà. En aquesta casa hi havia sastreria, camiseria i, a baix, botiga, amb tot els complements. S'hi feia de tot, els talladors eren els *jefes* dels tallers de sastreria, eren els que atenien els clients, els prenien les mides, els que emprovaven; els que tallaven eren els ajudants de tallador. Es feia tot manual. En aquell temps si no sabies cosir de pressa, malament; per tant, necessitaves entrar en un lloc a fer pràctica.

El primer que tocava era la planxa, tot s'havia de planxar. Jo hi vaig estar poc, de seguida em van posar a cosir, posar les mànigues als *trajes*, que ja venien fets, posar les *hombres* i retocs i *arreglos* de peces noves («fer trossos», que en deien). De seguida em van posar d'ajudant d'un tallador. Amb ell vaig aprendre la seva manera de tallar (cada sastre té el seu mètode), a prendre mides i a fer les peces a mida; també em va ensenyar el *corte*, tallava amb patrons.

El personal que hi havia al taller eren els talladors i els seus respectius ajudants, tres que feien *trajes* d'home i un *traje*-sastre de dona i abrics. En total érem setze en el taller de cosir. S'hi feien *trajes* en vint-i-quatre hores, en el cas de

defuncions. Es prenien les mides, i l'endemà a les nou ja el tenien.

En tornar de la mili, l'any 1964, em vaig quedar cinc anys més a Vehils Vidal.

A més de treballar tot el dia, anaves a completar el teu aprenentatge a casa d'un sastre de Barcelona...

Els vespres anava a casa d'un dels talladors de l'empresa, que em va ensenyar el seu mètode: tallava jaqués, fracs... En plegar de Vehils Vidal, durant un anys més vaig anar a casa d'un amic sastre per agafar més rapidesa a cosir, a practicar de muntar colls, a fer els traus, perquè a Vehils no en fèiem i no n'hauria après.

Vas tornar a Moià i et vas instal·lar pel teu compte.

En acabar aquest any, ja em vaig casar amb la Joaquina [Alos], el març de 1970. Ens havíem comprat la casa on vaig muntar el taller i, a la planta baixa, hi havia la botiga i l'emprovador. Abans de posar-me pel meu compte, ja havia fet uns quants *trajes* a gent de Moià: els prenien les mides, el dissabte a sobre els els provava i el següent els l'entregava. Ja havia fet una mica de clientela. Hi havia botigues especialitzades en roba de *trajes*, jo n'era client, em donaven els mostraris, el client triava el que volia i jo anava a comprar-ho. A la botiga, a Moià, ja venien viatjants. El més usual era llana, cotó, tergal; els colors: negre, gris, marró, blau, blau-marí..., se'n deia els dotze colors. De camises no en feia, ja les venia de confecció.

Ara hi ha gèneres que, encara que viatgis, no s'arruguen, però en la meua època hi havia feina a planxar. Ho feia amb una planxa de 5 kg, no era amb vapor, era una feinada i calia força, amb el genoll aguantava la màniga per planxar l'espatlla...

Obria de dilluns a diumenge, a Moià ningú no tancava ni feia vacances. Vaig ser el primer de fer-ne: la meua dona tenia

els pares a l'Aragó i el mateix any d'obrir, després de la festa major, vaig tancar quinze dies; ja havia fet la feina perquè tothom estrenés per la festa major.

Tens alguna anècdota dels teus clients?

De clients sense haver obert la botiga, en va venir un una setmana abans de casar-se a fer-me fer el *traje*, va insistir i sense garanties me'l va encarregar. A Vehils teníem el que en dèiem el «drap»: emprovaves i marcaves amb una sola prova, i em sembla que mai més no m'ha quedat un *traje* tan bé com aquell! Marcar sobre el «drap» l'americana, sempre deixant una mica de roba per si calia eixamplar... (quan tallaves ja feies una combinació o una altra i necessitaves més roba o menys, ja procuraves posar les peces per aprofitar bé la roba).

Quan vas tancar la sastreria vas continuar l'ofici?

La sastreria va estar oberta deu anys. El 1980 vaig entrar a correus, fins al 2002. Em vaig retirar als seixanta anys. Continuava fent de sastre al principi, però era molta feina i poc rendiment. Si cal cosir alguna cosa, ho faig, però fer alguna peça no, la vista ja no és la mateixa.

Abans hi havia un casament i feien

el *traje* del nuvi, del pare, del germà, del tiet... Per Tots Sants s'estrenaven els abrics, per Nadal i Rams s'estrenaven *trajes*, i a l'estiu feies els de la festa major. Es passejava. Cap al 1970 va començar a venir el 600, i el 1980, el 850. Ja no podies dur l'americana i l'abric tampoc, per a conduir feia nosa. Van començar a sortir altres peces més pràctiques: els anoracs, les jaquetes de pell... El cotxe va matar la sastreria de mida. I els *trajes* es van comprar de confecció, eren més econòmics.

Quins canvis has viscut en l'ofici de sastre?

Els *trajes* ara es fan molt diferents, abans les estructures internes es feien cosint, ara planxant ja s'enganxen. Les butxaques ara ja vénen fetes, es cusen directament. Tot el cos del *traje* es picava a mà. Les *hombres* es posaven a tots els *trajes*. El folre ja el tallaves a la mida, embastaves i llavors passaves una altra basta que s'aguantés, ja l'enganxaves a la màniga, es feia a mà.

Ara els *trajes* es tallen per ordinador, per raigs làser, vint de cop. Ja no queden sastres que sàpiguen fer totes les peces. De joves no en trobaràs cap que ho sàpiga fer.

Joan Coma (al fons a l'esquerra), treballant a Vehils Vidal, a Barcelona, l'any 1962

Cent anys dels Pastorets d'en Folch i Torres

Elvira Permanyer i Sert

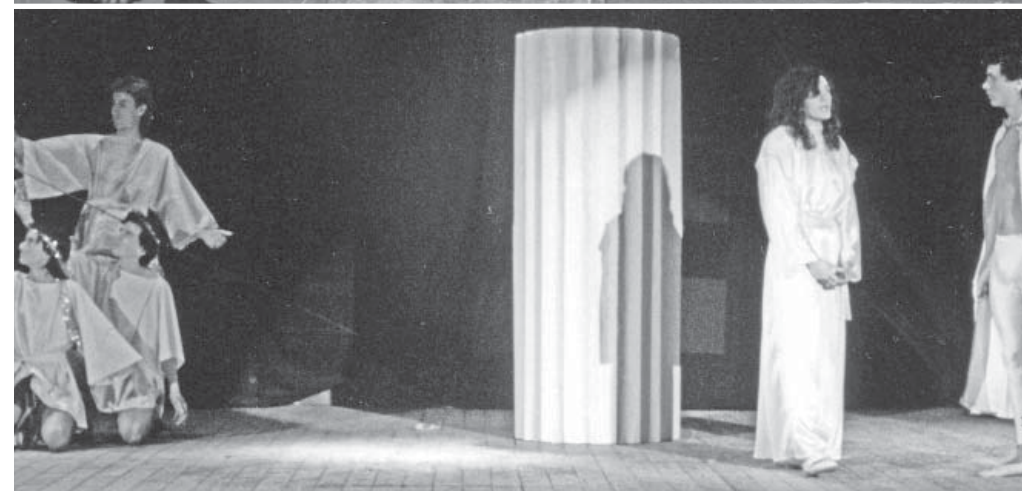
El dia 24 de desembre de 1916 s'estrenà al teatre Coliseu Pompeia de Barcelona l'obra teatral en català més representada de tots els temps, *Els Pastorets* d'en Folch i Torres. L'obra fou impresa per primera vegada en 1919 amb el títol *Els Pastorets, o, L'adveniment de l'infant Jesús*. És un espectacle en cinc actes dividits en divuit quadres que al llarg dels anys s'ha anat representant de totes les formes, versions i estètiques possibles i des dels indrets més petits, com un pati d'escola, als més grans, com la versió cantada feta al Liceu. *Els Pastorets* d'en Folch i Torres poden ser considerats com «l'espectacle total» del qual han parlat Wagner o La Fura dels Baus. Un espectacle que els professionals del moment també incorporaren als seus repertoris teatrals des de 1918. Durant els anys de la guerra fratricida no es representaren i durant els primers anys de la dictadura franquista i fins a 1946 no es pogueren fer en català, i foren substituïts per *Los Pastorcillos*, una versió en castellà autoritzada pel mateix Folch i Torres.

El fenomen de *Els Pastorets* per a molta gent no té explicació i els estudiosos ho consideren un fenomen sociològic arrelat al territori català, present des de llavors fins a ponent i de nord a sud amb totes les varietats, adaptacions i amb les versions més inimaginables, que ha sortejat tots els impediments i totes les traves al llarg dels anys. Per a uns és una tradició unida a la religió, per a d'altres és una fet superat i ja no cal fer-los. Sigui el que sigui, és ben segur que les representacions de *Els Pastorets* són sinònim de col·laboració i de solidaritat entre els qui els fan possibles, una escola de relleu generacional, una escola d'afició per a l'art teatral i, durant molts anys, una escola de catalanitat i d'integració social.

Enguany se celebra en molts pobles i ciutats el centenari d'aquesta obra emblemàtica, però a Moià les representacions han quedat recloses a les escoles. I sort n'hi ha! Potser ni tan sols s'ha fet referència al centenari.

Si repassem una mica la història teatral moianesa trobem que des dels inicis de les entitats que feien teatre, ja es representaven funcions nadalenques, com *Pastorcillos de Belen*, *El naixement del Salvador*, *L'adoració dels pastorets* o *Els Reis a Betlem*. No serà fins al dia de Nadal de 1921 que el grup d'aficionats al teatre del Centre de Cultura Popular estrenaria *Els Pastorets* d'en Folch i Torres. Aquests s'alternaren amb altres representacions nadalenques, com *El bressol de Jesús* d'en Pitarra. A partir de 1940 es representen *Los Pastorcillos a Belén*, *Els pastorets nous* o *Les figures del pessebre*. L'any 1945 es representen de nou *Els Pastorets* d'en Folch i Torres al Casal Parroquial i des d'aleshores es farien pràcticament cada any, intercalant-hi algun any *L'Estel de Natzeret* de Ramon Pàmies o versions de pastorets com *Els pastorets del ferrer Magí*. En tancar-se el Casal, les representacions es començaren a fer a la sala d'espectacles de l'Esplai de la Gent Gran i en altres emplaçaments. També s'han fet algunes representacions nadalenques amb els Pastorets com a base, però utilitzant el context polític independentista.

El fet, però, és que a hores d'ara les representacions de *Els Pastorets* d'en Folch i Torres a Moià, amb una mica de cara i ulls, no han tingut cabuda en les activitats nadalenques d'aquest any de celebració del centenari d'una estrena que ha marcat generacions de catalans i de moianesos.

Pastorets moianesos dels anys 1956, 1970 i 1989 (fot. Renom i A. Plans)

LLETRES

Amb paret seca

Marian Baqués

El nostre país està ple de marges, parets i barraques construïdes amb pedra seca, és a dir, sense encimentar-les. Deixarem les barraques per a una altra ocasió.

Què ens en diu *Cavall Fort*? «En terrenys àrids, més aviat de secà, que eren difícils de conrear, les persones van buscar maneres de poder cultivar plantes i arbres. I una manera era fer bancals: netejaven trossos de terra, els “endreçaven” i en treien les pedres per tenir bona terra. Així hi podien plantar vinyes, oliveres, ametllers o cereals. Però, on posaven els pagesos totes les pedres que treien? Doncs als marges! I les aprofitaven per a fer-ne petites parets, com tanques, per a delimitar el bancal, o cases per a guardar eines, per a recollir l'aigua d'alguna font o de la pluja o, senzillament, per a estar-s'hi» (núm. 1302, segona quinzena d'oct. 2016, p. 24).

En el Moianès, en trobem arreu. Alguns camps encara són continguts en algun cantó per una paret. El bosc ha colonitzat alguns camps. Els marges resten com a testimoni de vinyes o camps de blat d'altres temps. Mireu-les. Són d'una perfecció admirable que diuen coses bones d'aquella gent que endreçà el paisatge i, sobretot, ens ensenyà a treballar. Un treball dur, gens fàcil.

Abans d'enunciar el tema, expliquem un conte. «Aquell Mestre oriental, assegut davant els seus deixebles, va agafar un gran gerro, i el va començar a omplir amb unes pedres de la mida d'un puny. Quan ja no n'hi cabien més, els va preguntar si el gerro era ple. Els deixebles van contestar, a l'uníson, que sí. Llavors va agafar unes pedretes petites i les va anar introduint en el gerro, movent-lo de tal manera que les pedretes s'anessin situant en els

espais buits que quedaven entre les pedres grosses.

»Va somriure i els va tornar a preguntar si el gerro era ple. També els deixebles varen somriure, i un d'ells va contestar que segurament que no. Complagut, el Mestre va començar a omplir amb sorra els espais que havien quedat buits entre les pedres de diverses mides. I va tornar a preguntar si el gerro era ple. Aquesta vegada tots, a l'uníson, van contestar que no. Somrient, el Mestre va agafar una gerra d'aigua i la va anar abocant fins que no n'hi va cabre més.

»Movent acuradament el gerro perquè no vessés, el Mestre els va preguntar quin pensaven que era la lliçó d'aquella experiència. Un dels deixebles més joves va dir: «La lliçó és que tant se val que tinguis molt ple el temps de la teva vida; sempre hi podràs encabir més coses a fer.» El Mestre va dir que no. «La veritat que ens ensenya aquesta experiència és que si no poses primer les pedres grosses, ja no les hi podràs posar més endavant.»

Pedres grosses. «Si no poses primer les pedres grosses, ja no les hi podràs posar més endavant.» Posem primer els grans valors. De valors, doncs, parlarem.

Els valors són pautes de coneixement, que es mouen entre la veritat i l'error; els valors són pautes de conducta, que es mouen entre el bo i el dolent. Allò que pots o no pots fer. El valor és allò que legítima, que fa raonable una conducta. La justifica, és a dir, la fa justa, ajustada. Són pautes que no ens obliguen però són respectables. La dignitat de l'ésser humà n'és un, que ha anat persistint des de la matinada de la nostra cultura, allà en la Grècia del segle V abans de Crist. Un altre valor tossut ha estat l'eficàcia. Fem allò que ens proposem. I potser encara en trobaríem d'altres.

Personalment, no puc parlar de valors sense referir-me amb agraïment a Octavi Fullat. D'ell vaig pouar en aquest món de les finalitats educatives. No li he seguit les darreres publicacions. Però m'agradaria citar-li un fragment del llibre *Eulàlia: la Benparlada* (Barcelona, Plaza & Janés). És de 1987, però no ha perdut actualitat. Diu a la pàgina 203. «Les bèsties són; l'home, en canvi, no és; es limita a poder ser. Del ventre de la mare fins al cementiri recorrem el nostre essencial poder ser. Perquè podem-ser, hem-de-ser. Les finalitats educatives neixen del poder-ser, enmig del qual es planta l'haver-de-ser. Educar-nos és el que fem des de l'úter fins a la tomba; educar-nos bé és cosa gratuïta, és qüestió d'haver-de-ser. L'home és existencialment un nòmada perquè l'haver-de-ser el crida des d'una llunyania inaccessible. Ningú no és bo; per això tots estem obligats a ser-ho» (la cursiva és seva).

Els valors, són els mateixos per a tothom? Evidentment, no. Varien en funció de la cultura i dels temps. Zygmunt Bauman és un sociòleg polonès que ens fa adonar que avui hem perdut consistència, allò essencial. Ho denuncia amb aquella afortunada imatge de la liquiditat. Uns valors que —com un líquid— se'ns esmu-

nyen dels dits. Sembla que s'hagi acabat allò que teníem per a tota la vida: el marit o l'esposa, la fe, el treball, la casa... I la ploma estilogràfica! Com canviem de canal a la televisió, així fem en la nostra vida. Som víctimes d'una cultura de la immediatesa, de l'efímer, associada a la superficialitat del «queda bé», al dogmatisme, al canvi constant. Consumim objectes i experiències. Consumim la mateixa vida. Només un fragment d'aquest autor (*Els reptes de l'educació en la modernitat líquida*, Barcelona 2007, p. 11): «Si abans era un “projecte vital” contemporani a la durada de la pròpia existència, avui dia s'ha transformat en un atribut del moment. Ja no és una obra que es “projecta una sola vegada i no s'acaba mai de construir”, sinó una obra que es construeix a estones, i sempre a partir de zero, que es munta i es desmunta, i aquestes dues operacions, en aparença contradictòries, són igual d'importants i de feixugues.»

Pregunta: som més feliços?

Maragall (*Poesia completa*, Barcelona 2010, p. 57), en el seu poema «Excelsior»:

*Gira, gira els ulls enlaira,
no miris les platges roïns,
dóna el front en el gran aire,
sempre, sempre mar endins.*

Paret de pedra seca, a Coromines (fot. C.I.C. - Moià)

La felicitat

Pere Criach

Foto C.I.C. - Moià

Després de sobreviure al període d'immersió felicística (com s'anomena, si no, tot allò relatiu a la felicitat?) de les festes del Naixement del Sol Victoriós, ara també dit Nadal, cal aprofitar la calma post-*gaudium* per a rumiar-hi una estona.

El primer que podem observar és que la immersió en la felicitat no aconsegueix, ni de bon tros, fer feliç tothom. I no solament això, sinó que provoca la infelicitat de molta gent. I és que potser, tal com m'han comentat alguns dels infeliços a causa d'aquestes festes, la felicitat com a concepte aplicable a tothom no existeix.

Sí que existeixen les felicitats, m'han dit, una per a cada persona i cada moment i totes diferents. Hi ha qui anomena felicitat l'alegria que li provoca la victòria del seu equip i qui la fa servir per a expressar

la seva satisfacció després de menjar un entrepà de pernil.

Molts la situen en el catàleg de les emocions, entre la fe i la feredat. Potser perquè és necessària molta fe en la humanitat per a aconseguir un instant de felicitat en un món que fa feredat, horror, pel comportament de molts humans.

El cas és que la seva naturalesa immaterial, emocional, la fa poc apta per a figurar en les ofertes dels articles nadalencs. I, malgrat això, és un dels articles que més s'ofereixen.

Sabent, com sabem, que les emocions es generen a partir d'una causa, generalment externa, és sorprenent que el desig de felicitat no vagi acompanyat d'un oferiment de la causa que la fa possible. Per això seria necessari conèixer molt bé la persona destinatària del desig de felicitat i complicat i costós fer-li arribar els instruments perquè l'aconsegueixi.

Potser per això, els catalans, poc inclinats a la retòrica, no diem «Feliç Nadal» o «Felices festes», sinó un més assequible i menys compromès «Bon Nadal» o «Bones festes». De bo fins i tot ho pot ser el temps, mentre que l'assoliment de la felicitat és més restrictiu i complicat.

De totes maneres, el parc temàtic de les festes de Nadal és prou divers per a poder-hi trobar, cadascú segons la seva personalitat i sensibilitat, un raconet on gaudir de motius plaents, siguin materials o immaterials, que provoquin algun instant de felicitat.

Com el que a mi m'ha suposat el fet de compondre les dues següents visions del Nadal amb què he intentat aportar una minúscula engruna de benestar a qui ho ha cregut oportú.

Nadal de fum

*Amarrats a la galera
amb el grilló del consum
remem cap la primavera
que ens ha de tornar la llum.
Nets d'utòpica quimera
perquè el canvi ja és costum,
no mirem qui queda enrere
per no fer un lleig al decòrum.
Tampoc sentim la plorera
d'un nadó que hi ha al portal
per la fressa que genera
la tabola del Nadal.
Potser dins la llagrimera,
excitada pel perfum,
una gota sensiblera*

*del tendror serà el resum
Això és Nadal, fum, fum, fum.*

*Paladins que per Nadal
Esculpiu la vostra ofrena,
Sempre un nen en un Portal
Sota un raig de llum serena.
Ens porteu a visitar
Bells racons de la infantesa,
Records d'un riu platejat
I de molsa flonja i fresca.
Sou autors d'un món petit
Tan humil com fulgurant.
Ens il·lumina la nit
Si el vivim amb ulls d'infant.*

NATURA

Els bolets i la metàfora de la Reina Vermella

Miquel Fortuny Navarro. Biòleg

Els organismes que viuen en el sòl i que habiten entre els micelis dels bolets, el que els biòlegs anomenen biota, són extremadament variats i nombrosos. Els micelis dels fongs viuen envoltats de bilions de bacteris (microorganismes d'una sola cèl·lula sense un nucli diferenciat) i milions d'altres organismes eucariotes (amb nucli diferenciat) de taxons diversos (cucs microscòpics i àcars entre altres). Molts d'aquests organismes interfereixen en els micelis dels fongs de formes diverses i molt sovint gens amigables, perquè es poden comportar com a depredadors (es cruspexen els micelis) o bé com a paràsits (els produeixen malalties).

Hi ha un model ecològic proposat pel paleontòleg Leigh van Valen l'any 1973 i conegut com La Reina Vermella que explica les relacions entre organismes antagònics.

El nom fa referència al llibre de Lewis Carroll *Alícia en el país de les meravelles*, on la Reina Vermella diu a Alícia que en el seu regne hom s'ha de moure contínuament per a romandre al mateix lloc.

Alícia va mirar al voltant seu amb gran sorpresa.

Però com? Si sembla que hem estat sota d'aquest arbre tot el temps! Tot està igual que abans!

Doncs, és clar que sí! Va exclamar la Reina, i com si no?

Bé, és que al meu país, va aclarir Alícia, esbufegant encara bastant, quan es corre tan ràpid com ho hem estat fent, se sol arribar a alguna altra banda...

Un país bastant lent!, va replicar la Reina. El que és aquí, com veus, cal córrer tot tan com una pugui per romandre al mateix lloc. Si es vol arribar a alguna altra banda cal córrer, almenys, dues vegades més ràpid.

MISCEL·LÀNIA

L'hort de l'Escola Pia

Joan Roca Sallas

Aquesta hipòtesi la va proposar per explicar un resultat descobert per la paleontologia: la taxa d'extinció de grups d'organismes és constant al llarg de la història evolutiva. Proposava que cada espècie havia de córrer tan ràpid (en sentit evolutiu) com fos possible per a sobreviure (i d'aquesta manera quedar-se al mateix lloc), perquè els seus competidors, depredadors i paràsits estan evolucionant permanentment.

L'extinció es produirà si una espècie es queda enrere en aquesta carrera evolutiva. És una carrera asimètrica entre ar-

els paràsits sobre els hostes (en aquest cas, els bolets).

El fet de fer bolets funcionals permet a una determinada espècie (fredolic, peu de rata, llenega...) mantenir la variabilitat genètica en les seves poblacions. Les habilitats relacionades amb les defenses enfront de paràsits i depredadors tenen, en general, un important component genètic. Molts fongs produeixen, com a armes defensives, antibiòtics, micotoxines, estructures hifals especialitzades, però la conformació tridimensional d'un miceli és una aspecte essencial de la capacitat defensiva.

El miceli dels fongs ha evolucionat de forma diferent en cada espècie. Així, doncs, s'observen diferents tipus i arquitectures de xarxes adaptades per a proporcionar diferents balanços d'exploració, eficiència en el transport i resiliència als danys, i en general les xarxes de micelis poden diferir no solament per la seva connectivitat, sinó també per la fortalesa de les connexions

enfront dels atacs de predadors.

Aquest any ha estat una temporada breu de producció micològica. Amb el canvi climàtic «real» i amb previsió de més secada de cara al futur, serà molt probable que els bolets es quedin enrere en la cursa evolutiva per la supervivència.

Vet aquí un argument de pes de la utilitat de les llistes d'espècies de bolets amenaçats i de la necessitat d'aplicar polítiques de conservació, regulació i de bones pràctiques per a la recollida de bolets.

Al voltant de l'any 2000 les mestres de l'Escola Pia van voler tornar a conrear el tros de terra que ja havia estat un hort molts anys abans.

Amb aquesta finalitat van parlar amb en Sebastià Ubasart, de cal Fantasia, que va portar les regnes del projecte, amb mi i amb en Lluís Viladrich. Tots tres, bons amics, vam dir que sí i des de llavors fins l'any passat ens vam convertir en els hortolans de l'Escola Pia.

El primer que ens va llaurar el terreny per començar a plantar va ser en Climent Romeu; anys més tard ens ajudava en Leandre de cal Fantasia i darrerament en Valentí Padrisa.

Durant aquests anys vàrem ensenyar als nens i nenes de l'escola els diferents conreus de cada temporada i l'únic requisit, instaurat pel Sebastià, era que s'aprofités tot el que es recollia, que no es llencés res. Vàrem plantar blat, ordi, civada, cols, alls, cebes, carxofes, safrà, espàrrecs, carbassons, enciams, escarola, mongetes tendres, tomàquets, patates (que s'aprofitaven per a fer panellets).

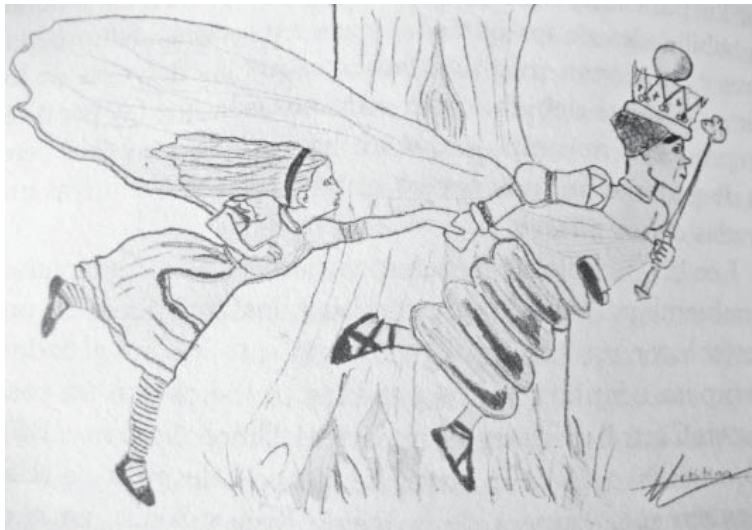
Recordo que cada any per Sant Miquel, dia en què en Sebastià feia els anys, portava una bossa gran de caramels que repartia amb tots els nens i mestres... N'hi havia de sobres!

Quan en Sebastià ens va deixar vàrem continuar en Lluís i jo, però amb el pas dels anys la feina se'ns feia més feixuga, ja que havíem de vetllar sempre que tot anés bé i durant l'estiu regar perquè l'hort no patís secada... Fins que en acabar el curs 2014-2015 vam decidir deixar-ho.

Hem d'agrair a les mestres i a la direcció les atencions rebudes, i als nens la cordialitat, alegria i amistat que ens van brindar sempre que hi anàvem.

A partir d'aquest curs 2016-2017 se'n fan càrrec els mateixos nens i des d'aquí els vull donar ànims perquè no desistixin.

Penso fermament que conèixer tot el cicle del conreu —com se sembla, com creix el producte i finalment com es recull el fruit— hauria de ser una assignatura obligatòria a totes les escoles.

Alicia en el país de les meravelles

mes d'atac dels depredadors dels bolets i armes de defensa dels mateixos bolets, i que és dóna en temps evolutiu, per desenvolupar un equipament defensiu (toxines, antibiòtics...) per a la cursa per sobreviure, en temps real.

Una solució és, doncs, que els micelis puguin fer bolets, perquè la reproducció sexual i el sexe és un mecanisme que accelera els processos evolutius (pot permetre córrer més que els enemics) i almenys en part ha evolucionat gràcies a les pressions selectives que exerceixen

Fotografia feta per Joan Roca quan es va iniciar l'hort a l'Escola Pia; s'hi veu en Sebastià Ubasart

Sopar de la quinta del 66

Montserrat Grande

Els cinquantins del 2016

El 26 de novembre es va celebrar un sopar al restaurant Taula núm. 1 de tots els qui hem fet cinquanta anys en aquest acabat 2016.

Va ser una nit entranyable, divertida i, per què no?, nostàlgica.

Es va aconseguir reunir gent que no es veia des de feia molt de temps,

d'altres amb els quals ens creuem pel carrer però no tenim temps de compartir gaires moments, i també conèixer-ne d'altres que han arribat a Moià els darrers anys.

I al final un desig comú: tornar a trobar-nos molt aviat!

L'enhorabona a tots!

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
 Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

BREUS

Moià, agraciada amb la loteria de Reis

La sort va arribar a Moià el dia de Reis a través de la loteria. Una sèrie sencera (deu dècims) del segon premi, el 95379, va ser venut a l'administració regentada per Olga Valldeoriola. Cada un dels dècims premiats ho era amb 75.000 euros, de manera que des de la loteria de Moià es distribuïren 750.000 euros. Una bona manera de començar l'any per als agraciats!

El cabirol del cementiri

El dia 8 de desembre, dia de la Puríssima, va aparèixer, al matí, un cabirol penjat, mort, a la creu de l'entrada del cementiri. Aquest fet va coincidir amb la celebració d'un enterrament, que afegia encara més connotacions a una situació prou macabra.

En absència de policies locals de servei a Moià, aquell matí van haver de ser regidors de l'ajuntament qui es fessin càrrec de despenjar i traslladar el cos de l'animal. La necròpsia practicada pels agents rurals va descartar que l'animal morís a conseqüència de cap tret i un atropellament es considera com la causa més plausible.

Del perquè es va penjar allà i d'aquella forma no se n'ha pas tret l'aigua clara. Es va tractar d'un episodi funest i que potser no va anar més enllà d'una bretolada.

El Petit Celler, un referent en el món del vi

L'empresa El Petit Celler, d'origen moianès i amb seus a Manresa i Barcelona, després de vint anys de treball constant i perseverant és actualment un referent com a distribuïdora de vins, caves i licors a la Catalunya central. El seu gerent, Sebastià Lozano, i el seu equip preveuen un creixement per a l'any vinent que els permetrà de fer una forta inversió

en projectes de futur com ara l'obertura d'un bar per a fer tastats de vins, on hi haurà unes 250 referències, tot per apropar el món del vi a aquell ciutadà normal i corrent que té interès a conèixer aquest món fascinant. Un altre dels objectius de futur és el de potenciar la venda *online*, que actualment ja representa un 8% del total, i esdevenir un referent a tot Catalunya. De la seva activitat se n'han fet ressò darrerament mitjans com *La Vanguardia* o *Naciodigital.cat*.

Exposicions

Del 13 al 18 de desembre, en la sala d'exposicions del Casal, Mariluz Plaza exposà pintures i impressions, amb el nom de *El bosc*.

Marina Berdalet exposà els seus dibuixos i pintures amb el títol de *Temps de boira*, al restaurant Les Voltes de Sant Sebastià, des del 9 de desembre fins al 15 de gener.

Nota de Càritas Parroquial de Moià

El grup de Càritas Parroquial agraeix la col·laboració de tothom en el gran recapte d'aliments que tingué lloc els dies 25 i 26 de novembre, amb un total de 3.453 quilos recollits. Varen ser molts els particulars, empreses i voluntaris que hi participaren. A tots ells el nostre més sincer agraiement, com també a tothom qui prengué part en el tió solidari, amb un recapte de 331 quilos d'aliments. Al mateix temps volem regraciar els qui col·laboren regularment durant l'any, sigui de manera econòmica o bé portant aliments. Moltes gràcies a tots per la vostra disponibilitat, solidaritat i generositat.

Fe d'errates del Calendari

En la fotografia del mes d'abril del calendari de l'any 2017 editat per *Modilianum* hi ha un error en l'atribució de les persones. On diu Emma Ubasart ha de dir Núria Sánchez.

PUBLICACIONS

Llibres

Alegria Julià. *Un romà al segle XX*

Barcelona: La Galera, 2016. 128 pp.

Novena edició, coincident amb el 25è aniversari de la primera edició, d'aquest conte de l'escriptora Alegria Julià i Danés, barcelonina amb segona residència a Moià, i il·lustrat pel dibuixant moianès Picanyol.

Gemma Ruiz. *Argelagues*

Barcelona: Proa, 2016. 348 pp.

L'autora narra la història de tres dones de la seva pròpia família, al llarg del segle XX. Dones de diferents generacions, entre Castellterçol i Sabadell, entre la vida a pagès i l'adaptació a una nova ciutat en vies d'industrialització tèxtil.

Marc Serena i Edu Bayer. *Microcatalunya: un viatge pels pobles més petits*

La Bisbal d'Empordà: Edicions Sidillà, 2016. 344 pp.

Viatge d'un periodista, Marc Serena, i un fotògraf, Edu Bayer, per cinquanta poblets de Catalunya; entre ells, dos del Moianès: Collsuspina i Granera.

Congregació per als Instituts de Vida Consagrada. *Anuncieu. Als consagrats i a les consagrades testimonis de l'Evangeli entre els pobles*

Barcelona: Editorial Claret, 2016. 120 pp.

Document vaticà traduït al català pel nostre company de redacció Josep Ruaix.

Revistes

Bom! Butlletí oficial de Moià

Moià: Ajuntament de Moià. Número 1 (desembre del 2016). 4 pp.

El 22 de desembre, l'Ajuntament de Moià va editar una nova publicació per a donar a conèixer l'acció de govern. Amb un disseny modern i un estil en què es destaquen les xifres i els gràfics, les notícies són breus. S'anuncia una periodicitat mínima anual, que pot esdevenir semestral.

—**L'Esplai**, núms. 234 (desembre 2016) i 235 (gener 2017), amb 4 pàgines cada un sobre les activitats de l'Associació de Gent Gran de Moià.

—**La Calderina**, núm. 13 (desembre 2016), amb 40 pàgines a tot color sobre temes relacionats amb Calders.

—**Butlletí Oficial del Bisbat de Vic** (setembre-octubre 2016), amb una nota sobre la publicació dels *Estudis de llengua* de Josep Ruaix.

—**Cavall Fort**, núm. 1305-6 (desembre 2016), amb el poema «Camell perdut», de Carles Riera, i una historieta del dibuixant Picanyol.

—**Llengua Nacional**, núm. 97 (IV trimestre 2016), amb els següents articles relacionats amb autors moianesos: editorial (titulat «Fàcil o útil?»), signat per Josep Ruaix; el treball «Més sobre el guionet (i 4)», signat pel mateix autor, l'article «A propòsit de "pot ser + adjectiu"», signat per Carles Riera, i una llarga ressenya dels *Estudis de llengua* de Josep Ruaix, signada per Joan Ferrer.

Diaris

Regió7

21-11-2016

«Rap adolescent per a denunciar injustícies. Joves de Moià graven un videoclip on parlen mitjançant rimes de l'homofòbia, la política i la violència de gènere. La iniciativa s'emmarca en un taller organitzat pel Centre Obert per motivar els joves a expressar les seves inquietuds. El Centre Obert de Moià canvia d'espai [de Can Carner a sobre la biblioteca] amb l'objectiu de ser d'abast comarcal.

22-11-2016

«El valor econòmic produït pel Bages creix el 3'2% i confirma la recuperació. La remuntada més visible a la regió central té lloc al Moianès». «El regidor Josep Alcantarilla, d'AraMoià, renuncia al càrrec per motius personals».

30-11-2016

«El pressupost de la Generalitat no preveu cap inversió per a la comarca del Moianès».

3-12-2016

«Un conte per a fer visibles els refugiats. La moianesa d'adopció Helena Portella edita un llibre il·lustrat via Verkami per mostrar el dra-

ma dels exiliats i captar ajuts». «Un quadre de Ramon Casas sobre una fonda de Moià s'exposa per primer cop en 40 anys».

7-12-2016

«Moià inicia el tràmit per a cedir un espai per a les actuacions dels Mossos a la comarca. L'Oficina d'Atenció Ciutadana del cos de seguretat s'ubicarà a les dependències de la Policia Local».

9-12-2016

«Un viatge teatralitzat recorda la gran obra que va treure l'aigua estancada de l'Estany. La fira de la Puríssima va incloure ahir per primer cop recreacions històriques a les visites».

30-12-2016

«Moià vol ampliar l'àmbit del Sot d'Aluies per regularitzar la sobreocupació que té. L'operació donarà oxigen a la necessitat d'expansió de l'empresa Sosa, una de les principals del sector».

31-12-2016

«El Moianès posa els escolars a l'alçada. Les deu escoles de la comarca integren un pla pilot per a desenvolupar un programa de millora postural mitjançant una alça dissenyada especial per a com seuen els alumnes a les aules».

MOV. DEMOGRÀFIC / NECROLÒGIQUES

Naixements

Agamueer Singh, filla d'Amanjot i de Ravinder, dia 30 d'octubre.
 Arnau Baró Font, fill de Guillem i de Mireia, dia 2 de novembre.
 Berta Gutiérrez Barreiros, filla d'Albert i d'Anna, dia 7 de novembre.
 Pau Plana Mas, fill de Pito i de Vane, dia 15 de novembre.
 Arlet Garcia Purtí, filla d'Andreu i d'Alba, dia 29 de novembre.
 Oriol Tantiñà Serratacò, fill d'Aleix i de Maite, dia 1 de desembre.

Defuncions

Fèlix Osorio Erena, de seixanta-quatre anys, dia 17 de novembre.
 Josep Gallaguet Plans, de setanta-tres anys, dia 29 de novembre.
 Joan Ordeix Serra, de vuitanta-nou anys, dia 29 de novembre.
 Francisco Núñez Artacho, de setanta-nou anys, dia 6 de desembre.
 Francisca Rísquez Carpio, de vuitanta-quatre anys, vídua de Cosme Párraga, dia 1 de gener.
 Pepeta Feixas Sitjes, de noranta anys, vídua de Ferran Torra, dia 6 de gener.

Mots a Pepeta Feixas Agustina Cantó

Has marxat sense despedir-te i sento la nostàlgia del passat, el somriure, la veu no sabien rendir-se davant els teus que tant has estimat. Poc a poc amb passes lentes i amb alegria segueix sense pena el teu destí; no volies plors, ni planys, ni melangia, sinó que serena segueix el teu camí.

Amb l'amor i la tendresa que t'afiorava del cor ens encomanaves a tots la dolça imatge que perdurarà per sempre en el nostre record pensant que encara no has fet l'últim viatge. Descansa en pau, vella amiga; les llàgrimes no surten dels meus ulls, però em queda a l'ànima la ferida que no puc explicar en un llibre sense fulls.

Decés de Josep Gallaguet Plans Adrià Bermudo Gallaguet

No sé dir-te adéu. No puc. No vull fer-ho.

Com acomiadar-me de tu si formes part de mi? Com permetre que marxis, sabent el buit que deixaràs amb la teva pertinença?

I a pesar de tot, malgrat que m'aferri al record, ja no hi ets. Ja no hi haurà més dinars familiars en què lloaràs, teatralment, el menjar cuinat per la iaia. Ja no tornaràs a burxar-nos per qualsevol tema, pel simple plaer de fer-ho. Ja no

ens faràs riure amb alguna de les teves extravagants sortides. Ja no entraràs per la porta en qualsevol moment, alegrant-te en veure'ns.

Estic trist, però per sobre de tot, orgullós d'haver-te conegut. Orgullós que fossis (que siguis!) el meu avi. I, per això, avui brindo per tu. Brindo per un home diferent, un «espècimen especial» en tota regla. Brindo per un marit, un pare i un avi que, tot i les seves imperfeccions, es va fer estimar com el que més.

Als meus néts els parlaré de tu. Del meu avi, de l'avi Pep. No et dic adéu. La teva essència no ha mort.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

NOVEMBRE 2016

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT		PLUJA
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	14,3	5,5	9,9	1	7	2	SW	36,2	
De l'11 al 20	14,2	5,1	9,6	1	4	5	W	44,6	
Del 21 al 30	12,1	5,6	8,9	4	3	4	W	4,8	85,6

DESEMBRE 2016

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT		PLUJA
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	13,2	4,4	8,8	8	1	1	E	1,8	
De l'11 al 20	11,6	4,0	7,8	4	4	2	W	11,4	
Del 21 al 31	13,6	3,6	8,6	7	1	3	NW	1,0	14,2

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, MeteoMoia.cat. També es pot seguir al Twitter: [@MeteoMoia](https://twitter.com/MeteoMoia), i al Facebook: [Meteo.Moia](https://www.facebook.com/Meteo.Moia).

ANY 2016

	MITJANES			MÀXIMA ABSOLUTA	MÍNIMA ABSOLUTA	PRECIPITACIÓ (LITRES)	PRECIPITACIÓ MÀXIMA	PLUJA (DIES)	NEU	PEDRA	TESMPESTA	BOIRA	ROSADA	GEBRADA
	MÀXIMA	MÍNIMA	MITJANA											
Gener	10,2	3,3	6,7	16,5	-5,0	6,1	2,0	6		1		14	12	5
Febrer	11,4	2,8	7,1	12,9	-4,0	41,8	22,6	9	1			4	14	4
Març	12,6	2,6	7,6	20,1	-2,6	22,2	10,4	8	1			1	7	11
Abril	15,3	6,4	10,9	21,1	1,1	55,4	25,6	10	1			2	9	
Maig	19,0	8,7	13,8	25,7	2,4	84,0	16,8	14			3	1	5	
Juny	24,2	13,0	18,6	28,3	7,9	30,2	19,2	5		1	1			
Juliol	28,9	17,0	23,0	34,0	11,7	9,6	5,4	4			2			
Agost	28,4	16,4	22,4	32,9	11,9	55,4	23,4	5			4	2		
Setembre	24,9	14,0	19,5	33,9	8,4	102,6	51,8	6			2	2	2	
Octubre	18,4	10,9	14,7	23,1	5,4	85,6	28,6	12			2	6	12	
Novembre	13,5	5,4	9,5	19,4	-0,2	95,6	31,8	9		1	1	3	18	3
Desembre	12,8	4,0	8,4	19,0	1,4	14,3	5,4	6				1	16	5
Any 2016	18,3	8,7	13,5	34,0	-5,0	602,8	51,8	94	3	3	15	36	95	28

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **16 de febrer**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVINQUDES

DIES DE VISITA

Dilluns
Dimecres
Divendres

Cristina Homs Fargas N° Colegiada: 1456 93.820.91.55 - 659.660.348